

B 11 260:5



**ÖPPURKONNA  
HÄÄLEKANDJA**

---

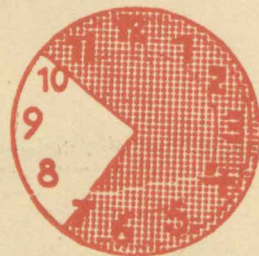
**ILIEIK**

---

**1938**



# Pühendage



oma vaba aeg enese-  
arendamisele, lugedes

## KIRJANDUST

Kirjutusmaterjale, kooli-  
tarbeid, joonistus- ja  
maallmistarbeid, paber-  
kaupu, kantseleitarbeid  
jne. jne.

SOOVITAVAD SUURES VALIKUS

„Päevalehe“ raamatukauplused  
TALLINN, SUUR KARJA 23, PIKK T. 2

„LASTE RÕÕM“ on lastele kasvatuslikuks aluseks

ILMUB KORD KUUS

Keelte õpperaamatuid,  
sõnastikke ja leksikone

Noorsookirjandust ja lasteraamatuid  
Iga vanusastmele

Õpperaamatuid ja -vahendeid  
koolidele ja õppeasutustele, saksa, inglise, prantsuse ja vene keeles

Tellimised sise- ja välismaa raamatutele ja ajakirjadele täidetakse kiiresti

**KLUGE & STRÖHM**

Tallinn, Pikk 9





# LEEK



1938

Riigiraamatukogu.  
№. P. 119260:5

~~Sf. 8968~~

Sunnin.



Rõõmsat valgust annab

**„Urania“**

taskulambi patarei

Nauditavat raadiokuulamist

võimaldab

**„Urania“**

anoodpatarei

Parimad voolujuhid on

**„Urania“**

elektri tugev- ja nõrgavoolu

juhtmed ning kaablid

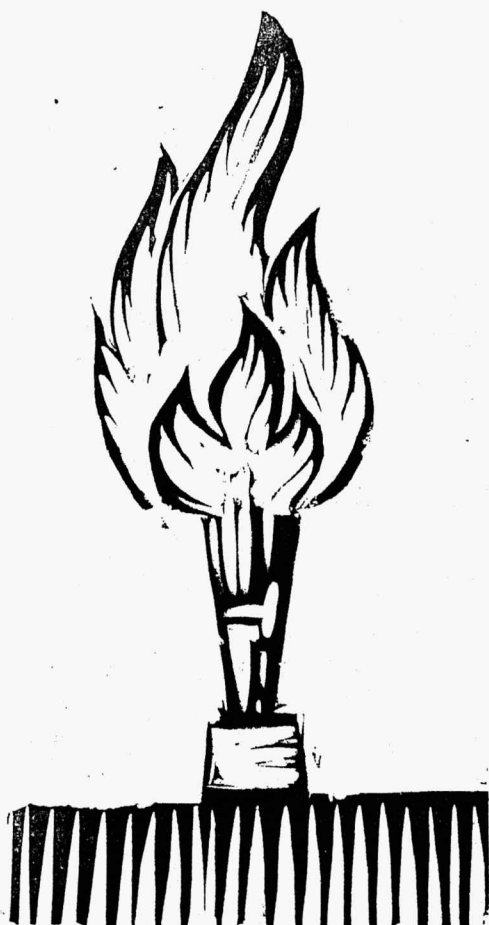


# • L E E K •

## Inglise kolledži õppurkonna hääle kandja

Toimetus: Lepp Erika, Martos Benita, Nelke Juta, Nöörme Erik, Tõnishof Elo, Varang Tiina.

Väljaandja; Inglise kolledži õppurkonn. Vastutav toimetaja: Selma Holberg.



## Saateks

Järjekordselt on möödumas kooliaasta, pikk ja väsitav. Kõrgelt käiva päikese ja elule tärkava looduse surve taganeb talve-meeleolu pelgurina. Käsikäes ilusate ilmadega ja ülla meeleolu süvenemisega tuleb ka „Leek“, seekord juba kuuendat aastat järjest. Ta on käinud ära pika tee läbi eksamite ja kiire kevadise õppetööaskelduse ja on raskusi võites jõudnud teieni.

Olgutänavunegi „Leek“, vaata-mata oma puudusile, siiski ühendavaks lüliks õpilaste vahel ja ergutagu avastatavad vead õppureid nende parandamisele, et iga järgnev „Leek“ kujuneks paremaks eelmisest ja suudaks edukalt jätkata oma teed õppuraja-kirjade paremiku esirinnas.

„Leek“ tuleb teile ustava sõbrana, sellisena, milliseks olete teda ise vorminud, ja loodab, et ta võib koos teiega veeta meeldivaid vabaaja hetki.

Võtke ta vastu!

# Inglise kolledži esimesele lennule



## Astuge noorusmailt julgesti ellu!

On kevadine aeg. Kõrgelt käib juba päike, kinkides valgust ja soojust loodusele ja meile. Lumivaip on kadunud. Tormavad kevadised suurveed, täis võimsat edasitungi merre kui kõigi vete ema rüppe. Kevadised tuuled kohisevad armsalt puude ladvus. Kaugelt lõunast on tulemas tagasi kaugesse põhjalasse rändlinnud. Lumikelukesed ja sinililled, olgugi õrnakesed, julgelt ja üksteise võidu sirutavad oma õiekest-pead päikese poole, mõtlemata sellele, et kevadised tormid võivad tuua külma ja kannatusi, isegi hävimist. Samuti liblikas täna tantsiskleb päikese kiirtes ega arva, et homme on torm, sajab lund ja on külm, mis hävitab õrna elu. Kuid kevad ikkagi käib oma võidukat teed, äratades

ja elustades loodust, et see suudaks täita Loojalt määratud suurt ülesannet — säilitada ja edasi kanda elu, et inimene saaks elada.

Meie elus on olemas ka kevadine periood. See on aeg, kus noorurist küpseb täisjõuline inimene, kellele Looja on määranud osaks elada ja töötada, kasutades selleks kõike, mida annab ja pakub meid ümbritsev maailm. Inimese otsiv ja uuriv vaim loob töö kaudu uusi väärtusi, rakendades oma teenistusse ka loodusejõud. Kuid nagu iga taim püüab valguse ja soojuse poole, peab oma elu eest võitlust, nii on sunnitud ka inimene võitlema, et elada. Selle võitluse all mõistab kultuurse ühiskonna liige oma võimete täielikku rakendamist ülesehitavale tööle, õnnistuseks üksikule ja kogu ühiskonnale. Üksiku isiku võitlus elu eest on võitlus ka ühiskonna, rahva ja tema kallima vara — riikliku iseseisvuse eest. Sest väljaspool ühiskonda inimese võitlus elu eest paratamatult lõpeb kokkuvarisemisega.

Teiselt poolt, ühiskond on loonud tingimused, mis soodustavad üksiku inimese «relvastumist» eluvõitluseks. Isa — ema oma kodus kasvatavad maimukestest noorureid, juba varakult istutades neisse mõis- teid ja tundeid, mis kasulikud edaspidises elus. Kool püüab teritada noorte vaimu, karastada keha ja süvendada südamekul- tuuri, et noorur astuks ellu, varustatud vaimsete ja hingeliste relvadega ja ka ke- halise tervisega. Vanemad ja õpetajad an- navad rohkelt oma südame soojust noor- tele, küsimata muud vastutasu kui ainult noorte poolt tegudega kinnitust, et nad ta- havad ausalt võidelda elu eest ja püüavad jõudumööda kasulikud olla ühiskonnale.

Keskkooli täielik lõpetamine on teile, mu noored, suureks sündmuseks, sest siit peale loetakse teid omanuks selle küpsuse, mida vajate eluvõitluse jätkamiseks. Ühed teist võivad veel jätkata õpinguid ülikoolis,





Gümnaasiumi abituriendid: Esim. rida: J. Kaevats, S. Hirv, hra A. Kasemets — inspektor, pr. Schwarz — klassijuhataja A. Lepik, L. Kanne, L. Piipur. Teine rida: Aug. Koha, T. Varang, E. Krabi, S. Matson, E. Viik, Ritsberg, H. Udam, Kolmas rida: R. Nõmman, P. Toomla, E. Nõörme, J. Murumets, V. Põllupüü, V. Tamleht, H. Tinn, V. Leetma, A. Raist, E. Hekles

teised on sunnitud juba nüüd panema käed külge mõnele praktilisele tööle. Mõlemal juhul olete suurel määral iseseisvalt oma ülesannete juures. Siin paratamatult ilmneb, mida keegi julgeb, mida suudab, jäädes truuks neile aadetele, mis on teile tähistena püstitatud koolis. Peab ilmnema, kas kooli lõpetamisega saavutatud «küpsustunnistus» on tabanud märki, s. o. kas tunnistuse saaja osutub küllalt tugevaks, et iseseisvalt jätkata rändamist eluteel, mis sageli ei ole lai ning sile, vaid käib üle ohtlike kuristikude, läbi vaevaliste kitsikuste. Ka saadavad inimest tema eluteel mured ja õnnetused.

Aga, mu noored, eluraskused on olnud alati inimese saatjaks. Tugev inimene ei kohku nende eest tagasi, vaid kõrvaldab nad. Selles ongi mehise eluvõitluse suurim väärtus, kui sammume julgelt, kandes oma südames lipukirja — per aspera ad astra! Teie nooruslik, kevadiselt tormitsev vaim näeb kaugel säramas tähti, mille poole loete endavääriliseks edasi tungida. Kurjus ja tagedus, mured õnnetused, kui sünged paksud lumepilved, võivad ajutiselt varjata teile

särvat kevadepäikest, võivad tekitada teie hinges lootusetust ja meeleheidet. Aga teie teate, et pärast tormi ja sadu jälle särab päike ja et aeg suudab pehmeneda suurimatki südamevalu.

Soovin, et teadmine annaks teile jõudu hetkil, mil eluraskused ähvardavad kedagi teist alla rõhuda. Kui juhuslik külma tagasitulek hävitab õitsema lõõnud lilled ja elurõõmsalt lendlevaid liblikaid, siis on see nende saatus. Lilled ja liblikad ei suuda seista enda eest, nad on, nagu öeldakse, saatuse mängukannid. Teritatud vaimuga ja karastatud tahtega inimene suudab tihti ise kujundada oma saatust. Ka teie, mu noored, tormates eluteel edasi kevadiste vetena, peate püüdma selle poole. Kes suudab takistada kevadist suurvett? Kes suudab siduda inimese, ja eriti nooruse vaba vaimu, mis on kantud kindlast tahtest võita endale rahuldust ja õnne isiklikus elus ja olla tubli kodanik omas riigis? Ei keegi, kui tähisteks jätate endale õilsad aated. Ja lipukirjaks südames — per aspera ad astra!

Koolijuhataja.



*Jänarusi  
abituriente*

V. Leetma, E. Nöörme, A. Raist, L. Kanne, E. Krabi, L. Piipur, Ritsberg, P. Toomla, L. Kaevats, A. Tinn, E. Viik, Koha, Aug, E. Hekles, H, Udam, V. Pöllupüü, S. Matson, J. Murumets, Lepik.



# Õpilaste isetegevuse arengust meil ja mujal

Noorte kasvatamine nii kehaliselt kui ka vaimselt tugevaiks võitlus- ja teoinimesiks on olnud kõigi aegade kasvatusjuhtide peapüüe ja eesmärk. Praegugi vaatamata kõigile muudatusile noorte organiseerimis- ja juhtimispõhimõteteis, on ikka ja jälle leidnud tunnustamist noorte kasvatamine enesekindlaiks isiksusiks nende isetegevuse läbi.

Kõigis koolides, ühes suuremal, teises vähemal määral on tärganud ellu õpilaste enesearendamisringe nende mitmesuguste huvialade rahuldamiseks. Ka meiegi koolis, vaatamata kooli noorusele, on märgata õpilasis kalduvusi isetegevuslikuks organiseerumiseks. Käsitades meie kooli organiseeritud õpilaskonna isetegevust, ei saa küll veel juttugi olla ideaalsest ja kõiki õpilasi haaravast õpilasingide võrgust, vaid ainult üksikuist puhanguist, mis aga siiski nii mõnelgi korral näitavad head tahet omal käel midagi luua ja korda saata ja lubavad tulevikukski heita optimistlikku pilku kaugemale.

Arvates maha kooli juures tegutsevad noorkotkaste, skautide ja kodutütarde rakuksed, töötab meie koolis vaid kaks ringi: kooli spordiring ja õpilaskooperatiiv.

Tingitult osalt ajavaimust, osalt ka eesti sportlaste pidevaist võitlustest suurvõistlusil, on sport ka meie koolis leidnud endale üpris laia kandepinna ja mõnelgi alal, millest aga pikemalt eriartiklis, oleme suutnud teiste koolide õpilastele väärrikaiks vastaseiks olla ja tihtigi sammuda esirinnas. Kõik see on saavutatud, tegutsedes piiratud oludes ja minimaalsete võimaluste juures.

Majanduslikul alal töötab kooperatiiv püsivalt, rahuldades õpilaste väiksemaid nõudmisi koolitarvete alal. Ja nagu näha, täidab ta endale asutamisel pandud lootusi, vähemalt selles osas, mis puutub tema otstarbekohasusse.

Ka on kooli õpilaskonnal juba kooli algusest peale traditsiooniks kujunenud, esineda igal aastal oma ajakirjaga ja vaatamata kõigile raskusile, mis tihtigi kuuldavasti on veeretanud pea-aegu ülepääsmatuid takistusi tegevusteele, on siiski suudetud rakendada ja kasutada trükitud sõnaga esinemise võimalust ja need vähesed eksemplarid, mis on ulatunud kaugemale kooliseinte vahelt ja õpilaste kodudest, on leidnud heatahtlikku arvustust ja isegi tunnustavaid sõnavõtte vastavas ajakirjanduses.

Üks asi aga siiski, mis kisub palju maha nii ajakirja sisulisest kui ka välislikust küljest ja mis end siiski kergesti laseb parandada, on asjaolu, et ajakirja eeltöödega alustatakse lubamatult hilja, ajal, mil õpilasil on eksamid juba käegakatsutavas kauguses ja mil päike teeb üha

kõrgemaid ringe taevavõlvil, suunates õpilaste huve eemale puhtvaimseist eriharrastusist. Ja pole siis ime, et n. ü. „ülepeakaela“ töötamisega ei saavutata albumiga taset, mis peegeldaks õpilaste täielisi võimeid sel alal.

Spordiringide kõrval töötavad koolides ringid õpilaste vaimse isetegevuse avardajatena, jagu- nedes nimetuste ja eriti rõhutatavate tegevusalade poolest väga mitmel viisil.

Edukalt korraldatud õpilastegevusega koolis võiks jagada ringe kolme suurde liiki nende poolt viljeldavate alade poolest ja need ringid on:

1. Spordiring, mille ülesandeks oleks kehalise kasvatuse eest hoolitsemine õpilaskonna keskel ja mis võib edukama tegevuse ülesnäitamiseks jaguneda seksioonidesse, nagu ujumise-, tennise-, käsipalli-, talispordi- jne. seksioonidesse.

2. Humanitaarring, mis haaraks kõiki õpilaste vaimse isetegevuse alasid ja jaguneks samuti seksioonideks, nagu kirjanduse-, võõrkeelte-, male-, muusika- jne. Siia alla võivad kuuluda ka tehnilisi eesmärke taotlevad väiksemad õpilastekoondised alaosadena.

Juba meie kooli nimi, tegutsemispõhimõtted, korraldus ja inglise keele tundide rohkus aitavad õpilasi väga tõhusalt ligi Inglise kultuuri põhjatuule varasalvedele, kuid vaatamata sellele koolikavalisele inglise keele ja kultuuri tutvustamisele ja omandamisele, võib rakendada ka õpilaskonna isetegevuse keeltekklubide näol keele praktiseerimiseks ja teisteks sellega kaasas käivaiks taotlusiks. Sellist moodust on kasutatud mõningais provintsi koolides, nagu Tapal ja mujal ja kuigi alati klubi üritusist pole osavõtt nii massiline kui mõnest pinevast spordivõistlusest, siiski täidavad sellised klubid edukalt oma otstarvet.

Selliste keeltekklubide peamiseks eesmärgiks ja ülesandeks oleks arendada õpilaste praktilist keele tundmist ja tarvitamist, luua kirjavahetuse võimalusi kogu maailma noortega, hankida vastava keele hästi tundjaid loengute pidajaks jne. jne.

Oleks loomulik, kui aast-aastalt täieneva orkestri liikmed paneksid aluse kooli muusikaringile. Muusika arenguks on pind meie koolis ju eriliselt soodus, mida näitab nii orkestri pidev kasvamine kui ka head esinemised muusikaõpetaja hra Kasemetsa juhatusel.

3. liigitusse kuuluksid ärilised ühingud, nagu kooperatiiv, ajakirja väljaandmise toimikond jne.

Muidugi on loomulik, et mitmesajapäise õpilaskonnaga kooli juures töötavad skautlikud organisatsioonid, nagu need meil praegu töötavad, kuna ka nende kaudu õpilased puutuvad

väga tihti kokku praktiliste ja eluliste aladega. Skautlikke organisatsioone ei saa aga asetada ühtegi ülaltoodud alaliiki, kuna nad alluvad oma peastaapidele rühmituste kaudu.

Et ringide tööd koordineerida ja luua ja hoida sõbralikku ja üksteistmõistvat vahetõrka üksikute erinevaid sihte taotlevate ringide vahel, peaks kutsutama ellu õpilasingide üldjuhatus, millesse kuuluksid iga ringi juhatusest näiteks kaks liiget.

Eriti viimasel paaril-kolmel aastal on hakanud erilist osa õpilaskonna isetegevuses etendama õpilaskonna esindused, mis töötavad näiteks Tartus H. Treffneri gümnaasiumis, Rakvere ühiskoolis ja mitmel pool mujalgi. Need on õpilaskonna omavalitsuslikud organid ja täidavad sellistena oma otstarvet täiel määral Pealinna koolides millegipärast nii kaugele veel pole jõutud, kuid jääb lootaks, et ka siin sellel alal hakatakse õige pea esimesi vagusid ajama.

Ka nooremate klasside õpilased, alates juba 3. ja 4. klassist võivad õpetajate juhtimisel ja hooldamisel koonduda teatavasse isetegevuslikku suunda arendavasse koondiseisse, nagu Eesti Noorte Punane Rist, lootusring jne.

Erilist rõhku tuleb kõigi õpilasingide juhtidel panna mitte ainult sellele, et liikmete arvu tõsta rekordiliseks — muidugi on see küll majanduslikult väga tähtis, kuid tähtsam on see, et kõiki liikmeid suudetaks tõmmata kaasa õpilasingi sihtide, taotluste ja püüdluste kohasesse ja liikmeid huvitavasse aktiivsesse tööde, ainult sel juhul täidavad õpilaste isetegevuslikud koondised oma otstarvet ka sisuliselt.

On loomulik, et kõik õpetajad suhtuvad heatahtlikult õpilasingide loomisele ja nende te-

gevuse igakülgse soodustamise õpetajaskonna poolt tingib juba seegi asjaolu, et mida rohkem suudetakse õpilasi ka nende vabal ajal siduda kooliga, seda enam pääsevad mõjule ka õpetajate võtted kasvatuslike sihtide edukaks taotlemiseks. Ühtlasi aitab aga ka õpilaste isetegevus olukorras, kus õpetaja toimib järelevalvatajana ja heatahtliku nõuandjana, süvendada sõprussidemeid kasvatajate ja õpilaste vahel. Ja harilikult tekib hea üksteisest arusaamine ikka suuremal määral seal, kus töötatakse täiesti vabatahtlikult ja antakse end õpetajate alluvusse ilma välispidise surveta ja sunduseta.

Mis puutub õpetajate järelevalve võimalustesse ringide üle ja nende teostatavusse, siis on üksikül hooldajail-õpetajail, kui ka kogu õppenõukogul võimalik vormida teatavat ringi ja selle tegelasi kasvatuslike nõuete kohaselt oma äranägemise järele.

Pole teada küll juhtumeid, kus õppenõukogu oleks olnud sunnitud sulgema mõnda õppuringi, sest mitmekülgsete järelevalvetoimimuste tõttu ei saa selleks põhjusi tekkida. Küll on aga tihti kõrvaldatud õpilasingide juhtkonnast ja harvemini ka liikmeskonnast õppureid, kes pole suutnud õppeaineis sammu pidada õpetajate nõudmistega.

Kas sellised sammud soovitud vilja kannavad, seda muidugi ei tea, kuid kasvatuslike põhimõtete rakendamiseks on nad tarvilikud.

Püüdes ülal esiletoodud lühidaid põhimõtteid ja mõtteavaldusi rakendada ka meie kooli õpilaskonna isetegevusliku tasapinna tõstmiseks, julgub allakirjutanu lootaks sellest kasu nii õpilaste vaimsele ja kehalisele arengule kui ka õpetajate kasvatuslikele püüdlustele.

Erik Nõorme.

# Kooliõpilastele



ÜHING

„EESTI LIHAEKSPORT“

Suurel vahetunnil kosutavat kehakinnitust  
võimaldavad

viinerid,  
pirukad ja  
võileivad





## Kooli käsipallivõitudest

Tänavune T. K. S. Ü. käsipalli-hooaeg oli meie koolile rahuldav. Vaatamata sellele, et võisteldi ainult ühes klassis, oli resultaat rõõmustav. Progümnaasiumide A klassi korvpallis saavutati kolmas koht, kuna võrkpallis mängiti koguni finaali, kus kaotati napilt Vestholmi Progümnaasiumile. Meie tubli käsipallimeeskond mängis koosseisus: Leho Eenmaa, Ilmar Laan, Heinrich Damm, Leonhard Kiil, Endel Sommer, Hans Rebane, Endel Hirv, Margus Kaur ja Harri Pöder.

Korvpallis oli meie esimeseks vastaseks Prantsuse Lütseum, mis võideti tänu tšenter Damme õnnestunud visetele ülekaalukalt 27:9. Järgmiseks vastaseks oli aga tugev ja haruldaselt kiire Tallinna Linna Vene Progümnaasium, millele kaotati 25:40. Selle ootamatu kaotuse põhjuseks oli vastase alahindamine, kuna esimene mäng andis liiga palju õigust ennast ülehinnata. Kolmandaks mänguks, mis toimus Riikliku Kollidžiga, oli meeskond saavutanud täieliku tasakaalu, mille tulemuseks oli tubli võit 29:7.

Järgmise vastasega, milleks oli V. Progümnaasium, peeti tasavägiseim võistlus. Kuna mängu normaalaeg lõppes viigiga 14:14, anti paremuse selgitamiseks lisaaega 2×3 min. Järgneva pineva kuue minuti kestel visati ainult üks korv ja selle „autoriks“ oli meie meeskonna kapten Eenmaa. Karistusviskest saavutatud korv andis ühe punkti ja nii võideti mäng 15:14.

Viimane mäng toimus Vene Eragümnaasiumiga. Kuni viimase minutini ei olnud veel kindel, kas me üldse võistelda saame, sest samal ajal peeti meie traditsiooniline koolipidu ja suurem osa mängijaist olid tegelased peo eeskavas. Kuid siiski lõpuks otsustati mängida. Et aga peo eeskava ei kannataks, siis asendati tegelasi võistlejaid reservidega. Poisid andsid küll oma parema, kuid siiski tuli vastu võtta kibestav kaotus 20:12.

Võisteldud mängude alusel võime ütelda, et meeskond mängis tervikuliselt hästi. Heade hulkast paremaiks võiks lugeda edurivikolmikut: Eenmaa'd, Damm'e ja Põtra.

Kuna korvpallis saavutatud tagajärg oli tubli, siis võidud võrkpallis aitasid veelgi tõsta kooli nime T. K. S. Ü. sporditaevast.

Võrkpalli avavõistlus toimus Tallinna Linna Vene Progümnaasiumiga, mida võideti kindlalt 2:0 (15:8; 15:12). Järgmine mäng näitas, et tubli käsipallikool Prantsuse Lütseum on palju nõrgenenud, sest peale korvpallikaotust meile ei suutnud see meeskond ka võrkpallis väarikas vastane olla ning kaotas suurelt 2:0 (15:6; 15:2).

Senised vastased olid kõik olnud nõrgad, kuid järgmine vastane näis olevat juba tugevam. Kuigi meie mängijad otse hiilgasid heade servide ja surumiste poolest, siiski oli kõigile teada, et platsimäng oli kaunis nõrk. Spordiringi vanema hr. Weissi hoolitsusel ja koolijuhataste kaasabil sai meeskond võimaluse paar päeva nädalas kasutada Saksa Kultuurvalitsuse võimlat. See aitas tublisti kaasa poiste mängutaseme tõusule, nii et hoolika harjutamise tagajärjeks oli teenitud võit Gustav Adolphi Progümnaasiumi üle 2:0 (15:12; 15:10).

Järgmine mats möödus ebaõnne tähe all, sest täiesti tasavägine võistlus kaotati 2:1 (9:15; 15:9; 13:15). Et selles mängus oli favoriidiks Vestholmi Progümnaasium, siis elas pealtvaatajaskond meie üllatavale edule rõkkavalt kaasa.

Miinusingis võideti uuesti Tallinna Linna Vene progümnaasiumi 2:0 (15:10; 1:9) ning miinusingi finaalis II Poeglaste Keskkooli 2:1 (15:6; 14:16; 15:2). Viimane võit oli seda rõõmustavam, et kaotajaks osutus mullune meistermeeskond.

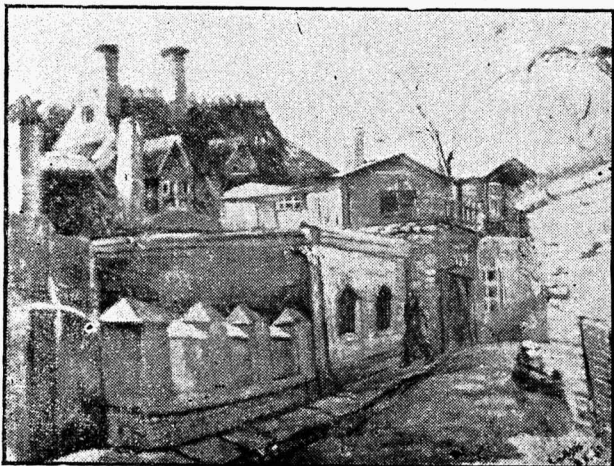
Lõpuks mindi uuesti kokku Vestholmi Progümnaasiumiga, seekord otsustavas finaalis. Mäng

algas meie meeskonna eduga. Tänu Damme ja Eenmaa tublile mängule asuti juhtima 7:1. Kuid peale Vestholmi Progümnaasiumi „time outi“ võtmist näis meie meeskond nagu liimist lahti minevat. Kui sportlikus keeles väljendada, siis mäng enam ei „klappinud“ ning tuli vastu võtta kaotus 15:11. Teine sett algas tuliselt ja hoogsalt. Meie koolist oli tulnud seda mängu jälgima õige arvukas õpilaskond. Gruppidesse kogunenud hallides ülikondades poisid ning sinistes kleitides tütarlapsed elasid mängule tuliselt kaasa. „Laulukoori“ ning pealtvaatajaskonna ergutusel asus meie kool juhtima 14:11. Kuid puuduv punkt ei tahtnud kuidagi tulla. Järgneva kümne minuti kestel toimus mäng vahelduvalt, ilma et oleksime puuduvat punkti saanud. Hea õnne kaasabil saavutas vastane kuus punkti järjest ja võitis seti 16:14, seega kogu mängu 2:0.

Analüüsides võistlusi võib ütelda, et paremaiks mängudeks olid mõlemad mängud Vestholmi Progümnaasiumiga. Paremate mängijatena paistsid silma heade surumiste ja ülekäeservide poolest Leho Eenmaa, Heinrich Damm ning Endel Soomer, kellel õnnestusid eriti ülekäeservid.

Kui heita pilku ka korraks tulevikku, näeme, et progümnaasiumi meeskonnast lahkuvad mõned mängijad eesotsas meie parima mängija ning meeskonna kapteni Eenmaaga, kes tuleval aastal jätkavad õppimist gümnaasiumis. Kuid see ei võiks nõrgendada kooli üldist taset, kui arvestada seda, et ka teiste koolide meeskonnad nõrgenevad samal viisil. Et aga gümnaasium tugevneb uute mängijate läbi, siis ei tohiks olla kahtlust, et ka gümnaasium võtab tulevikus osa T. K. S. Ü. käsipalli-esivõistlustest.

E-He-Ku.



Vanalinn.



## Natuke poksist

Meie eesti keele õpetaja palus mind kord midagi kirjutada poksist meie kooli ajakirja „Leek“ jaoks. Hiljem muutus see palve juba käsuks. Nii siis olen sunnitud kirjutama, kuigi on kevadine aeg ja vaba aega ei ole mitte väga palju.

Kuigi ma ei ole poksist mitte just täiesti võhik, ei taha ma siiski teile hakata pidama kivade oskussõnadega loengut poksimisvõtteist ja sellest, kuidas poksida.

Kedagi see vist ei huvita ja paljud ei saa sellest kindlasti ka aru. Tahan teha moodsale pokstile ainult veidi propagandat, peamiselt just meie oma kooli õpilaste seas, sest seal ei taha õige poks kui niisugune kuidagi jalgu alla võtta

Meie kooli nimi on „Inglise Kolledž“. Inglise maal ja inglaste seas on poks muutunud juba rahvuslikuks spordiks. Järelikult oleks meil kui Inglise kultuuri edasikandjail peaaegu moraalne kohus toetada ka inglaste rahvuslikke üritusi seega ka poksi.

Väidetakse, et poks on toores sport. Mina aga ei taha nõustuda selle väitega. Statistika näitab, et poks on üks hädaohutumaid spordialasid. Poksimisel ei teki kunagi suuremaid kehalisi vigastusi, kuna see paljudel teistel spordialadel on päris tavaliseks nähteks. Toores võib poks olla ainult siis, kui poksitakse oskamatult, ilma igasuguste reeglitega. Nüüdisaegne poks seevastu, kui seda tehakse õieti, ei ole sugugi toores ja ta omab mitu head omadust. Poks on väga mitmekülgne, sest ta arendab proportsionaalselt tervet keha. Sellega on ta paljudest spordialadest, mis arendavad vaid teatavaid kehaosi, eelistatavamal seisukohal. Teiseks mõjub poks ka moraalselt väga hästi, kuna ta õpetab hindama oma vastast, seega kasvatab tõepoolest õiget sportlikku vaimu. Ja lõpuks on poks veel tõhus enesekaitse vahend.

Nagu näha, on poksil nii mõnigi hea külg, halba aga sellevastu peaaegu üldse mitte. Seega on poksimine eht-inglaslik sport, praktiline, nagu kõik inglaste üritused. Selles on igal ajal oma koht, igal liigutusel oma otstarve.

Õppige poksima, ja varsti te veendute, et poks on väga hea ning kasulik sport ja mittesugugi toores.

— E & E —





## Viipeid keskkooli

## viimasest klassist

Kui teil IX klassi soojemas keskses, s. o. ahju lähedal juhtub otsa vaatama üks nägus sihvakas — kurjad keeled aga tõendavad, et lahja — neiuke, siis teadke, et see on üks kanget tõugu naisterahvas. Eriti on aga kaks asja, miks tast kõneldakse. Esimene on ta suured võimed spordiväljal kõrguste ületamisel ja teiseks ta suured maagilised võimed noormeeste juures koolis ja väljaspool kooli. Viimast asjaolu ei ole aga tervislik tema kuuldes mainida, kuna sel preilil on väga teravad küüned, mida nende ridade kirjutaja omal nahal juba tunda on saanud.

Mis õppimise puutub, siis on „Käkk“ juba paar aastat cum laude kandidaat ja, nagu „rahvasuus“ kuulda, on ta nooreas üsna tihti cum laude diplomi omanik koguni *Imudski*. *Nagu me üga* ustavaist allikaist kuuleme, kavatseb ta ka tänavu võimalikult suurte heade ja väga heade hulgaga gümnaasiumi uksi rünnata. Jätame ta siis seekord nende õilsate mõtete juurde, soovides talle kaasa õne ja edu tema mõlemal „erialal“, millest eespool juba juttu oli.

\*

Mitte kaugel eelmisest isikust, nimelt tema kõige lähimas naabruses — külg-külje kõrval istub vormidelt veidi tüsedusele kalduv, emanda moodi lõbus tütarlaps, keda kirikukirjade ja õpetajate taskuraamatute järgi kutsutakse prl. Jutaks. ehk tema enese väga soovi järgi comtes-

siks. Temast tuleb kõigepealt mainida, et ta on üks väga vana neitsi, kes iga nädal vannub kolme sõrme juures nende ridade kirjutajale, et ta jääb eluajaks vanatüdrukukuks, ehk peenemalt üteldes „vanaks neitsiks“. Need tötused ei takista tal aga siiski silmi heitmast pükstes kaasvõitlejatele, sest nädalas on ju 6 koolipäeva — kuendal töötatakse jääda vanatüdrukukuks ja hakata kasse kasvatama, kuid ülejäänud päeval ... siis otsitakse neid kasse taga ja enamasti ikka „tugevamate“ poolte osavõtul ning vabas looduses — Kadrioru kuupaistelisel teedel.

Üheks vagaks sooviks on meie „comtessil“ veel gümnaasiumi lõpetamine ja prl. dr. med. õppimine, kuid arvestades tema tulevast kassikasvandust, lubage mind kahelda ta patsientide rohkuses. Kuid seda näitab tulevik!

\*

Tähelepanelik vaatleja võib IX klassist leida ühe väikese ja kandilise kuju, kes on käbe ja elav. See pole keegi muu, kui meie auväärt klassi auväärsem kuju J. P., agar „fotosnik“, skautpere juhtivam tegelane, kooperatiivi esimees jne.; muidu isalik ja kõikide sõber, juhina kordandev sõbrana oivaline kaaslane. Ta õpib ööd ja päevad, olgugi et neist siiski puudus tuleb, et saavutada gümnaasiumis sooja kohta kolmeks

aastaks pükste kulutamiseks. Uhe sõnaga; väikest kasvu kange mees suurte kogemuste ja ideedega.

\*

Tüdrukute poolel, kuid poistele lähimas õhkkonnas istub väike kräsupäine tütarlaps, kel on vahel suured, suured mustaraamilised sarvprillid ninal. See tütarlaps ei oma mingit erilist eriala, mistõttu talle hüüdnime võiks anda, ent „Heeringaks“ teda siiski kutsutakse. Siiski on sel preilil üks imelik omadus: suur isu teevorsti järele, millega siis ka end truilt igal vahetunnil täidab. Tal pole viimasel ajal kuigi palju aega, sest päevad on ju nii lühikesed — hommikul kooli, lõunal koju, agar õppimine, et saavutada gümnaasiumi säravaid ringe mütsikesele, ja viimaks õhtul kohtamine ühe agara pika noormehega, kes aga teps mitte meie auväärt koolis ei õpi,

Muide koolis on see tütarlaps väga tagasihoidlik ja igale lähenemiskatsesele reageerib energilise: „Kobi minema ga“. No ja siis peab minema kobima, kuna preili jätkab suurima rahuga vorstisaia söömist.

\*

Poiste pere liikmeks tuleb lugeda ka suurt poliitik-kunstnikku Ü. R-me. Praegusel ajastul on tal käsil parajasti juuste kasvatamine à la Beethoven, olgugi et viimane muusikamees oli. Peale juustekasvatamise tegeleb ta veel agarasti tütarlastega, peamiselt Nõmme piigadega. Sellele kõigele vaatamata jätkub meie kunstnikul küllaltki aega õppimiseks ja naljajooniste valmistamiseks. Muide võtab ta ka agaralt osa skautlikust liikumisest ja oma kodulinna Nõmme kaitsemisest igasuguste keelepeksjate vastu. Tema teeneks tuleb lugeda ka „Siidivendade ordu“ asutamist, millel aga paraku pole peale ta enese vist ainustki liiget.

Nagu talt isiklikult kuulda, kavatseb ta minna gümnaasiumi, kui mitte õpetajad vahele ei sega.

\*

Ja nüüd tähelepanu! Juttu on meie klassi ja kooli aust ja uhkusest — primadonna H. R-st — IX kl. ööbikust — tütarlastest kuldkõruga jne. jne. Kujult ümar, näolt värske ja punapõskne — päris õun! Ja hää! Kurdistav! Mitte võimatusest, vaid ilust! Seejuures on ta veel mitmekordne lavategelane, usin õpilane ja ainus tütarlaps, kes ei pea poisse pilgu väärilisteks. Nagu kuulda, kavatseb ta tormi joosta gümnaasiumiklassile ja võib uskuda, et tehes seda oma lauluga, avab ta need rasked väravad kui nõiasõnade „Selim, Selim, avane!“ abil. Selleks talle jõudu ja kõrgemat atmosfääri!

\*

Ta on suur mees pikerguse näo ja kongus ninaga. Tuntakse teda „Vanapoisina“. Alati



Mahajäetud linnaosa

kinnine ja vaikne — põhjendab seda murdealusega — on ta kõikide huviobjektiks ja „avastamata maa-alaks“. Näha võib teda vahetundidel kõige pimedamates nurkades ja vahekaikudes — peegliga käes. See riistapuu ei lahku tast kunagi. Ikka kohendab ta selle ees nähtamatuid lokikesi vasema kõrva taga ja uurib oma näojooni. Alatine häda on tal ka tütarlastega, kes teda lausa kiusavad ja narrivad, järgmiseks hädaks on õpetajad, kes viimasel ajal ei taha enam vastu võtta ta mitteõppimise-vabandusi. Ent loodame, et ta siiski saab üle oma „rasketest aegadest“. Kuidas tal edaspidised kavatsused tulevikku jaoks on, sellest ta vaikib kangekaelselt.

\*

Nüüd siis on kord „Paksukese“ käes. Istub ta ühes viimasel pingis, tütarlaste leeris ja on seal kõigile hästi nähtav. Viimasel ajal aga enam mitte, sest nüüd on ju „segased ajad“ — klassitööd ja õpetajad, need on kurjad ning käreedad inimesed, kes meelsamini sulle 2 vihku kirjutavad kui 5. Ja kuna üldiselt on teada, et paksud inimesed väga heasüdamlikud on, siis on seda muidugi ka meie „Paksukene“. Seepärast ta siis ei tulegi kooli, et õpetajate südametunnistusi puhtaina hoida sel teel, et ta neil vähem puudu-



Tiina Varang

*Veel . . . !*

*Veel ühendab meid koolipink,  
veel ühine meil huviping;  
veel muretu me naeru helk,  
veel kelmikas me silmis pilk.*

*Veel valeta me vahel jutt,  
veel aega, ei meil ole rutt,  
veel koos meil käia koolitee. . .  
Kui kaua aga kestab see?*

likke hindeid laseb panna, vähemalt enese suhtes. Kuid meil on seal paar õpetajat, kes noid vigureid juba tunnevad, ja need panevad „Paksukele“ 2 siiski kirja, kui näevad, et ta massiivne pink teps jälle tühi on.

Muide, mis väljapoole raamatutarkust kuulub, seal on „Paksuke“ esimene tegelane. Ma mõtlen nimelt huulepulka ja küünelaki pudelit, mis selle paksu tegelase juurest isegi tundides ei lahku ja milliseid ta õige ohtralt kasutab. Tal on ka kirjanduslikke kalduvusi, ja ma pean ütlema, see tema sulg ei ole sugugi nii nüri, vaid võib üsna valusasti torgata.

Kuidas „Paksukesel“ keskkooli lõpetamisega lugu on, seda peavad juba kevadel õpetajad ütlema, ja siis usun ma, usun üsna kindlasti — siis saavad küünelaki pudel ja huulepulk kannatada. Aga eks näeme!

\*

Poiste auväärt ridades istub taevasse küündiv, suurte luude-liikmetega kohmakas kunstloki-line poiss, prillid ninal ja silmad laes. Viimast väljendust ei tarvitse sõna-sõnalt võtta, sest need silmad viibivad laes ainult siis, kui nende peremees õpetajale vastavaid õppetükke vastab ja meeleheitlikult pähetuubitud ridu ja sõnu püüab meeldetuletada. Muidu on too noormees plekkkatuse kolinat meenutava naeruga, mida ta eriti õrnemale soole näib jagavat. Aga kahjuks ei tee need tast suurt välja ja naeravad vaid ta isiku üle. See on küll karistustvääriv, arvestades noormehe tulevikku. Nimelt tahab ta õppida pastoriks, et usuväljal loorbereid lõigata. Selleks peab ta muidugi enne gümnaasiumi lõpetama, kuhu ta surmkindlalt usub end pääsevat. Selleks õpib ta ka usinalt ladina keelt, ega jäta lugemata ühegi apteegist pärit pudeli ladinakeelset etiketti. Muide see huvitav tegelane kuulub ka skautide peresse.

\*

Üldtuntud tegelane on ka Jüri, milline nimi ikka tõepoolest on kirikhärra poolt 18 a. tagasi antud. Ta kuulutab kõigile, kel kõrvad on kuulda, et temast saab kord suur kirjanik, sest üks ole kõik eesti nimekamad kirjanikud kõrtsmike pojad, nagu temagi, olgugi et end „ökonomi“ pojaks kutsub. Kirjutamisandeid, olgu see omavahel öeldud, Jüril just suuremaid pole, aga kui armas Jumal tahab, siis tuleb luuavarrest ka pauk, ja miks mitte meie Jürist kirjanik? Võitleb teine praegu küll eesti keelega ja lubab koguni välismaale minna seda õppima, sest ainult seal saavad selle „Kartuliriigi“ keele selgeks. Gümnaasiumi ei kavatse minna ja ei lähegi, sest mis meil viga elada . . .

\*

Tema on lühike ja täidlane tütarlaps suurte silmadega, mis oskavad vaadata elavalt kui ka suurelt, s. o. „kalapilguga“. Eesnimeks on tal juba Piiblis hästituntud nimi — Aadama ajast. Iseloomu ma tal ei tunne, tean ainult, et vähemalt mina temaga ennevanasti ikka peale kolmandat lauset riidu läksin. Õppimises on ta korralik, kuid kurjad keeled tõendavad, et viimasel ajal enam mitte, ja seda just mõnes aines, ent see on ta enda asi ja meil pole sellega tegemist. Poistest näib talle vaid üks meeldivat, kelle nimi küll Adam pole, aga kes on muidu agar õppiija ja tegelane meie auväärt koolis. Erihuviks on tütarlapsel vist gümnaasiumi pääsemine, ent kuidas ta seda teha mõtleb, seda näitab tulevik.

\*

Ta on väike poiss targa peaga, mida katab siledad pruunid juuksed. Tundides ta tarvitab „spektakleid“ ehk prille. Teab peast kõik selle „tumeda teaduse“ — nimelt füüsika ja matemaatika, keemilised reeglid ja õpib siiski veel ennastalgavalt, et pääseda gümnaasiumi. On agar skaut ja kooli „seltskonnategelane“



Purjekaga merel.

kuuludes kooperatiivi juhtivamasse perre. Tema väljavalituks on too eelpoolmainitud „kalasilmadega“ neitsi.

takse! Kuid rünnaku ta pealegi ja vaadaku ette, et kellegi kooliõe unistust puruks ei talla.

Aknapoolsel, valgemaal poolel istub klassi mustem pool, heebrealane M. H. Kasvult väike ja kuivetu, liikumiselt elav ja ergas, ehkki võimlemistundides. Muidu tubli mees: kus häda näeb laita, seal tuleb ja aitab. Siiski ei oma ta just suurt sõpraderingi, ent hädakorral, s. o. saksa keele klassitööde ajal, siis on tal sõpru „jalaga segada“. Praegu õpib mu tumedat tõugu sõber suure hoolega ja kavatseb gümnaasiumi rünnata. Kuidas see tal korda läheb, seda ma ei tea. Tean vaid, et ta õrnema sooga tegemist ei tee.

Sulge kulutamata ei saa mööduda ka „Chingachoogist“ ehk „Laulvast narrist“, kes on meie klassi teine kunstnik. Kujult pole ta just pikk; blond, lihasterikas keha, mis ilmneb selgesti võimlemistundides akrobaatiliste trikkide näol; iseloomult vaikne, peaaegu liigagi vaikne. Lemmikalaks peale joonistamise olevat laulmine ja muusika. Ta külastab agaralt kinosid ja kurdab ajapuudust. Õpib väga keskmiselt, kui mitte hästi, ja üritab gümnaasiumisse astumist. Võtab osa ka skautlikust liikumisest ja on IX kl. hästituntud



Lõunatunnil.

Tahes-tahtmata tuleb peatuda ühe kuju juures. See on meie klassi parim ja kooli parimaid spordilõvisid ja tütarlaste lemmikuid „Leons“. Kujult tugev ja laiaõlgne, näolt värsked ja terve, sinised silmad välkumas blondide kulmupuhmaste alt, nii tunneb ja kujutab teda iga tütarlaps. Ent kõigi õrnemsoolaste lohutuseks võin öelda: kindlat „südamehoidjat“ sel blondil lõvil veel pole ja raske oleks ka kujutella, et keegi õrn olevus teda kütke suudaks panna — teda... Palusalu näoga tulevat spordikuulsust ja praegust „pallikaptenit“.

naljakuju „Chingachoogi“ looja. Tütarlapsed on talle „null ja nichts“. Elab vaid unistustele.

Muidugi on ta ka hea õppija ja paistab, et koguni kõiketeadja. Kavatseb rünnata gümnaasiumi ja ründab ka kindlasti, sest kui teda sinna ei lasta, siis ei tea ma, keda sinna üldse las-

Kohates toda jässakat poisimurakat võtke teadmiseks, et see on „Paavian“, üks imelik mees suure füüsilise jõu ja maagilise mõjuga, eriti naisõppurite suhtes, mida tõestavad ka blondlokkide kogud õpperaamatute vahel. Ta õpib suure agaruse ja armastusega, kuid õpetajad ei mõista seda, vaid soovivad tal lokikogud koju jätta ja õppima hakata. „Paavian“ kiristab hambaid, punastub ja välgutab silmi oma tõmmus näos, ent paranemist pole märgata, eriti nüüd mitte, mil silmapiirile on kerkinud pruunipäine suurte silmadega kaunitar VIII klassist. „Paaviani“ rahu on jälle kadunud. See ilmneb ka võimlemis-



tundides, mil ta enamjaolt kõhuli võrgu all lamab ja meeletult palli üles, vastu lage peksab. Muidu on ta aga üks tubli poiss ja gentleman.

\*

Üheksanda klassi võidukate pallirüütlite esirinda kuulub väike blond poiss siniste silmadega ja kreeka ninaga. Alati naeratav ja kirbulikult elav, nii on ta hästi tuntud. Kuulub parimate õpilaste leeri ja omab laitmatult puhast teatevihku (nimelt lk. „Teated õpilase edasijõudmise kohta“). Pealeselle on ta veel „Leegi“ toimetuse liige ja skautide pere tegelane. Armastab palju lugeda, mida, see on ükskõik — peaasi, kui aga on trükitud raamat. Üritab ka usinalt gümnaasiumi pääsemist, ent ettenägeliku mehena omab ka plaane seks juhuks, kui peaks seal läbi kukkuma. On igati üks tubli mees, mida näitab ka asjaolu, et ta kooli orkestris mängib pilli, mis temast 2 korda suurem on, nimelt kontrabassi.

\*

Kes ei tunne Aukat, see ei tunne üldse gentlemani tüüpi. Alati korralik nii käitumises kui riietuses, viisakas igaga — see on Auka. Õppimises keskmine (need, kes vastupidist arvavad, ei tule kõne alla) nii rühib ta teiste kaastelaste seas gümnaasiumi poole. Erialana tegeleb Auka poksiga ja laseb siis enda ninast verd lasta, ent see on väike viga, nagu ta ise ütleb — peaasi on tehnika!

Muidu kuulub ta seltskonnategelaste nimekirja, selle sõna tõelises mõttes, ja võtab osa skautliku pere üritustest. Tütarlastega tegeleb ta nii, et keegi ei kuule ega näe, seepärast ei tea sest ka kõnelda. Auka harrastab ka laulmist ja võtab alati osa kooli pidudest ning ingliskeelseist näitemängudest — tegelasena.

\*

Lai meremehe sammuga tuigub ja komberdab koolis ringi sümpaatne noormees, keda nii mõnigi tütarlaps vaatab põksuva südamega ja tunneb soovi läheneda külmale noormehel, kes aga sellele ei reageeri ja ainult mõistatuslikult naeratab ja oma kandilist lõuga silub. Viimasel ajal on siiski üks tütarlaps sinna tee leidnud tolle ligipääsmatu noormehel juurde, vähemalt näib see nii olevat, lähemalt teavad muidugi asjaosalised ise. Soovime neile parimat. Noormees kuulub ka parimate sportlaste hulka klassis, milline asi kahtlemata tema väärtust tõstab mõlemast soost õpilaste silmis. Ka võib tihti kuulda tema teravaid märkusi, mis kutsuvad esile tormilisi naerupuhanguid kogu klassi poolt ja mis kindlasti ei vähenda temale sümpatiseerijate hulka. Ta tunneb end mehena, kes peab ka lugu, „mehelikust toonist“. Et siis „mehelikkust“ ka nooremale generatsioonile demonstreerida, selleks otsib ta üles vaiksemad kohad koolis. Kuid kõigepealt on ta tore poiss ja hea

seltsimees, kellest lugu peetakse ja keda tituleeritakse armastusväärsemaks poisiks klassis, vähemalt paljude tütarlaste poolt.

Kui keegi leiab IX klassi tagumistes ridades pingi, milline oma mõtudel „harilikud surelikud“, ületab, siis jõuab ta kohe arvamisele, et seal raiskab oma kallist ajakest keegi kolossaalne (kogu poolt muidugi) noorherra. Selliselt mõtleja pole just eksinud, kuna seda pinki tegelikult tarvitabki klassi, vast isegi kogu kooli suurima tonnaažiga poiss. Noormehel on igasugused mura-tegevad instrumendid väga südamelähedased ja on vaimustatud eesti bensiini plahvatusjõust, seetõttu vist ei peagi lugu gümnaasiumi astumisest, vaid lepib keskkooli lõputunnistusega. Kavatses siirduda peale keskkooli oma lemmikalale. Ehkki tal on seda kaalu rohkem kui kellelgi teisel, ei raatsi ta sellest grammigi raisata, vaid muretseb igasuguseid alibisi, et mitte võimelda ja suurt rasvaprotsenti vähendada. Kooli einelaua tähtsaim klient on samuti too noorherra. Jätame selle noorherra tema arvamiste juurde ja loodame, et tal see koorem raskeks ei lähe kanda.

Alati mõistatuslik naeratus näol, liigub ringi punapõseline ja hääsüdamik tütarlaps, kellele aga armastatakse naljatada. Võib-olla on selleks põhjuseks Mona Lisa naeratus, võib-olla põhjustamata ärevus ja kartus, mis tütarlapse juures silma paistab. Nagu kuulda, ei reageerivat ta sugugi ükskõikselt tugevamale soole, vaid hoopis soojalt. Üldiselt võib öelda, et on tegemist äärmiselt naiivse ja lihtsameelse tütarlapsega, kes kodus rääkivat mammaga saksa keelt. Naiivsus pole ju lõpuks ei mingisugune pahe ja arvatavasti saab see tütarlaps sellest varsti üle.

\*

Blond juus, sinisilmad, eesti nōsinina — kuid suus saksa keel. Selliselt võib iseloomustada ühte paljudest. Ehkki aastate poolest üsna nooruke, tahab ta näida raffineerituna, mida aga ei saa ühelegi vaimukale tüdrukule pahaks panna. Kuigi koolis läheb üsna hästi, on ta siiski hirmul gümnaasiumi eksamite ees. Loodame, et tal ei juhtu midagi halba, vaid kõik läheb hästi.

Kaaskannataja.





## Intervjuu

# Lastevanemate komitee esimees pajatab

Alati siis, kui on koolielus tulemas mõni suursündmus, olgu see siis kas traditsiooniline koolipidu „Estonias“ mõni kella viie tee või muid selliseid suuremaid või vähemaid üritusi, nimetatakse lastevanemate komitee kui nende ettevõtete korraldaja nime.

Olgugi et tegelased sellest komiteest prouade näol iga päev suurel vahetunnil meile pikalt valgelt lauvalt magusaid saiud ja mitut sorti pirukaid müüvad ja kaks korda nädalas kõigile lisaks veel rammusaid vorste, pole õppurid alatise ruttamises ja kiires koolielu-tempos olnud vist aegagi sellele õppureile nii tarvilikule organisatsioonile mõtlemiseks. Kel aga on olnud aega ja huvi, sel on puudunud jälle võimalused selle olemuse ja tööga tutvumiseks. Teatakse vaid, et iga klassi lastevanemate esindajaina kuulub komiteesse kaks liiget kes endi hulgast moodustavad juhatuse, kes on komitee tegevuse juhtijaks.

Et anda käesolevas albumis enam-vähem täielikku ülevaadet õppurite elust kui ka selgitada kõigi kooliga ühenduses olevate organisatsioonide ülesandeid, üritusi ja saavutusi, selleks külastasin ühel varasel kevadepäeval lastevanemate komitee esimeest hr. Köstrit tema kodus, paludes jutustada komitee sisenest saavutustist kui ka tulevikuplaanidest.

Hr. Köster lõpetas parajasti telefonikõne ja tõustes toolilt võttis mind naerunäolisena vastu; avaldades rõõmu, et võib vahetada mõtteid n. ö. „oma kooli“ õpilasega, ulatas ta tervituseks käe. Kuulnud aga mu soovi, sõnus poolettehtival toonil: „Oi! Oi! Nii järsku kohe! Mis ma nüüd nii äkitselt jutustada oskan!?“ Laskudes tugitooli oli ta siiski valmis jutustama. Küsigu aga mina!

Esitaks huvitas mind, kui vana on lastevanemate komitee ja mis on ta peaülesandeks.

— Lastevanemate komitee asutati veidi peale kooli asutamist. Komitee ülesanded on loeteldud ühes 1926. a. „Riigi Teatajas“ ja need on ühised kõikide koolide lastevanemate komiteedel. Eri-nevus võib olla ainult selles, millist ala üks või teine komitee erilisel viljeleb, olenedes võimalust kui ka tarvidusest.

Meie komitee on suuremat rõhku pannud õpilaste toitlustamisele, mis toimub lastevanemate poolt suurel vahetunnil. Toitlustamiskomitee töötab lastevanemate komitee allosana. Sellest väikesest puhaskasust, mis saadakse saiade müügist, ostetakse peamiselt toidunõusid ja toitlustatakse nooremate klasside õpilasi kevadistel pisiekskursioonidel linna ligemasse ümbrusse.

Suuremaid summasid kulutab komitee õpilaste vabastamiseks õppemaksust. Käesoleva kooliaasta jooksul on selleks otstarbeks kulutatud umb. 600 krooni.

— Mis kaalutlusil vabastatakse õpilasi õppemaksust?

— Peamiseks tingimuseks on muidugi, et õpilane, kes soovib õppemaksust vabastamist, oleks korralik nii õppimises kui ka käitumises. Pealeselle on muidugi ülitähtsaks tingimuseks õpilase vanemate majanduslik seisukord

— Vabastamisele kuuluvad muidugi õpilased kõrgematest klassidest?

— Seda küll. Algkooli õpilasi me juba põhimõtteliselt õppemaksust ei vabasta, sest algkooliharidust on võimalik omandada ka mittemaksulises kooles. Erandid võivad aga siingi esile kutsuda järsud muudatused õpilase vanemate majanduslikus seisundis.

— Milliseist üritustist on saadud suuremaid sissetulekuid?

— Suuremaid sissetulekuid andis kooli traditsiooniline pidu „Estonias“ jaanuari lõpul, mil-



lest saime puhastulu 1000 krooni piirides. Väiksemaid summasid on laekunud kella viie teest ja muist ettevõtteist.

— Kuidas suhtub seltskond komitee üritusisse?

— Üldiselt väga heatahtlikult ja kaasaaitavalt. Koolil on seltkonnas hea positsioon, ja seda just järjekindla õpetamismeetodi ja õpilaste tubliduse tõttu. Eriti palju on kooli tutvustamiseks laiemais ringkonnis kaasa aidanud just kooli suurpeod, mis kõik ülihästi on õnnestunud. Suurimat tunnustust vääriavad nende pidude suure vaeva nägijad — õpilased, kes pole paljudeks pidanud rohkeid pingutusi.

— Ka õpilasekursioonide korraldamisele aitab komitee kuuldavasti majanduslikult kaasa?

— Isegi õige suuresti. Päris tunduv protsent sissetulekuist ohverdatakse selleks. Tänavu on eelarves selleks otstarbeks ette nähtud 250—300 kr., mis jagatakse algkooli, keskkooli ja gümnaasiumi klasside vahel. Kuid näib, et see vähemalt käesoleval aastal osutub väikeseks. Gümnaasiumi esimesed abiturientid kavatsivad pikemat ekskursiooni välismaale ja selleks peame meiegi õige suurel määral kaasa aitama. Eile õhtul peetud komitee juhatusel koosolekul oli see küsimus põhjalikul kaalumisel ja tehti põhimõtteline otsus veel mingisuguse ürituse läbiviimiseks, et hankida gümnaasiumi abiturientidele reisiraha.

— Mind huvitab veel, kuidas suhtub lastevanemate komitee õppurite isetegevusesse. Ma mõtlen peamiselt majanduslikku abi?

— Senini on toetuse osaliseks saanud ainult inspektor A. Kasemetsa juhtimisel töötav kooli orkester, millele on muretsetud instrumente. Ka tänavugi — juba lähemal päevil — saadetakse välja korjanduslehed orkestri toetamiseks. Arvestades eelmisi kogemusi, loodame nüüdki niiviisi kokku saada umb. 500 krooni, millisest summast piisaks ka esialgseks hädavajalikumaiaks väljaminekuiks.

— Kas ollakse kursis ka õppetööga?

— Muidugi, õppetööga on komitee juhatus pidevas kontaktis, kuna juhatusel esindajaina kuulub õppenõukogusse kolm lapsevanemat — iga kooli: alg-, keskkooli ja gümnaasiumi kohta üks. Muidugi ei saa need esindajad kursis olla üksikute õpilaste edasijõudmisega, vaid jälgivad üldist nivood.

Vastanud minu kõigile küsimusile, on hr. Köster omakorda huvitatud meie „Leegist“, paludes selle kohta lähemaid selgitusi, mida ka meelstasti annan. Ta on isegi nii huvitatud sellest ettevõttest, et lubab kõige suurema innuga seista komitee juhatusel koosolekul albumile toetuse määramise poolt. Lehitsedes kahe viimase aasta „Leeke“, arvab usuteldav, et need suuremad otjad olevat küll vanemate klasside õpilased, kuna nooremad sellise ürituse tähtsusest veel õieti aru ei saavat. Sellele vaidleb aga ägedalt vastu samas laua ääres istuv ja algkooli esimeses klassis käiv tütar Karin, kes samas koolitööd teeb.

Lõpuks huvitab hr. Köstrit veel õpilaste läbisaamine õpetajatega. „On see kroonulik või üksteistmõistvalt sõbralik?“ küsib ta. Selle kohta ei saa ma aga kahjuks õppurite nimel midagi ütelda, tõstan vaid esile abiturientideklassi südamlitku läbisaamist proua juhatajaga ja inglise keele õpetaja Mr. Roland Sethiga.

Nii möödubki aeg jutlemises mitmesuguste küsimuste ümber, mille juures hr. Köster kogunud inimesena annab tulusaid juhatusi ekskursiooni korraldamise jne. kohta ja jutustab oma matkadest lõunamaale, näidates aga ka ühtlasi pidevat huvi just meie kooli õpilaselu puutuvate küsimuste vastu.

Heatahtlik lahkumistervitus, ja väike Karin avab ukse.

Reporter.

## Tiina Varang

### Varakevad

*Puhub õrnake kevadetuul,  
tasa silitleb pungi puul;  
varsti ilmubki valge pea,  
ennast säravas päikeses seab.*

*Nukker tilluke pajuurb,  
kiigub lepaoks tuules, kurb;  
valge lumega juured kaet,  
katte helkiva alla maet.*

*Taevas sinine, hele võlv,  
mööda kiirustab valge pilv.  
Juba kadumas talugi külm,  
ilmub peagi lillesilm.*



Nosuveli jutustab:

# KÄISIN PÕRGUS



Õhtu oli — sume ja kõigiti kevadine, siiski veel aastaaja varasusest tingitult veidi külm. Seisime kahekesi pimedas hoovinurgas — mina, Nosuveli, oma isa poeg, ja mu kallis pingiveli Ahvenas. Toetusime vastu mädanikuvõimuses siplevat pühkmekasti, mis hirmutavalt mustava lasuna asetses kaugemas hoovisopis. Ootasime. Esialgu lasus ümberringi surnuaiarahu, siis karjusid kusagil kassid ja sinna juurde kostis veel läbi lagununud hoovimaja õhuakna mehe ja naise riiakaid hääli — üks aguliperekond õien-das omavahel midagi. Pingiveli lõdises hirmu, mina külma tõttu. Tema ähvardas iga silma-pilk lämbuda, nii väljakannatamatu oli õhk. Mina olin selles asjas eelistatumas seisukorras — olin alles olnud gripis, päris tõsiselt — ja nüüd oli mu ninal omadus mitte end ärritada lasta mingisuguseistki aroomidest, isegi kõige paremate vastu jäi ta külmaks. Olime

täiesti vaiksed, mina vaid vahetevahel kõhisin; siis aga kohe ähvardas mind ksv! Ahvenas, kartes, et meid võidakse avastada.

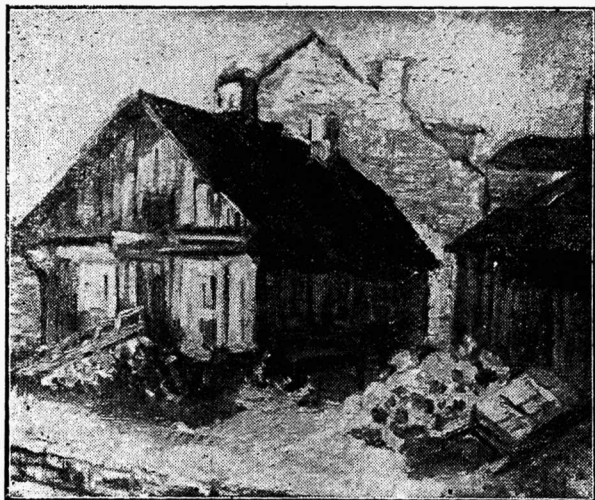
Möödusid sekundid piinavas vaikuses, venisid minutid tapvas kärsituses ja juba me kaotasime igasuguse lootuse meie tänase tähtsa käigu kordaminekusse. Ulgus kusagil ketikoer, teisel pool aeda inises lehm. Siis aga korraga ja juba päris ootamatult — mis see oli? — kostis kapjade klobinat, kui sõidaks ühehobuse sõiduvorimees galopis hoovi. Ja kohe ilmuski pimedusest, länguvajunud pesuköögi nurga tagant nähtavale tulija — meie oodatav. Kuid see pole ometi ei voorimees ega voorimehe hobunegi mitte, vaid hoopis keegi muu. Saba on tal küll — isegi kaks — üks on puhast tõugu hobuse saba ja teine kuulub sabakuuele, mis tal seljas, ja see sabakuue saba oli veel kaheks rebenenud, nii et kokku kolm. Kabjad olid tal ka, kuid mitte neli, vaid kaks, kuid need kaks olid see-eest ka hästi läikima hõõrutud. Eelpool kirjeldatud tegelast tunnevad juba kõik, ka ilma ta nime nimetamata. Käes kandis ta inimpealuust kombineeritud laternat, millega valgustas algul teed, siis meie nägusid. Esialgu ehmusime tugevasti. Ahvenas hakkas pomisema palvesõnu ja mina mõtlesin jalgadele tuld anda. Kuid seal juba härra Kurat alustas juttu.

„Kuidas elate?“ küsis ta esiteks.

„Väga viletsasti, päris sandisti kohe,“ vastas sõber Ahvenas.

Härra Kuradi nägu kiskus naerule. „Ja ja, see on hea, kui inimestel, eriti noortel halvasti läheb. See juba mulle meeldib,“ ütles ta avameelse rõõmuga.

Ja siis seletas ksv! Ahvenas meie seisukorda ligemalt: ladina keel puudulik, füüsika hoopis null ja eelolevaks matemaatika-eksamikis pole üldsegi mitte teadmisi — nii et väga vi-



Siin see hoovimaja, mille nurga taga seisime ja ootasime.



lets olukord. Vahest saaks härra kui kõikvõimas Põrguvürst kuidagi aidata?

Muidugi, ja muidugi, tema võivat aidata küll, tema aitavat alati sellistes viletsates situatsioonides. Tarvis ainult teha väike leping ja asi korras!

Juba tõigi Ahvenas taskust laternavalgusele roostetanud haaknõela, et ohverdada kolm tilka verd, nii nagu komme ja kord nõuab.

„Pole vaja, oh ei ole vaja! Küll sellega veel jõuab,“ tõrjus ta, tulgu me aga nüüd järele!

Kohe ta läkski, meie astusime järele. Esiteks ümber majanurga, siis puukuuride eest läbi, jälle ümber nurga ja siis kotta, mis kitsas ja madal. Seinad hõljuvad vanadusest, põrand nagiseb astumisest. Tagaseinas avanes nägematu uks ja me jõudsime sügavusse viivale puutrepile — jällegi nagisevale. Ikka, ikka allapoole viis meie tee — südames veel raasuke kartust, näol viril ilme. Siiski aga seltsis ka sellele kõigile väike lootusesäde: „Vahest on võimalik veel midagi päästa, ehk läheb veel kõik hästi!“

Sammusime edasi — kõige ees Põrguvürst, siis mina nohisedes ja lõdisedes ja viimasena mu pinginaaber kõvasti luksudes. Tee oli kitsas ja künklik. Armetu tulenatuke, tekitatud meie teejuhi laterna poolt, maalís tondipoisse ja põrgulõustu märgadele, rõsketele seintele. Saapatallad olid juba kulunud ja varbad klõbisesid vastu kive, kui mängiks keegi ksülofonil. Sammusime sõnatult kui surnurongis.

Lõpuks jõudsime siiski kuhugi veidi soodsamat muljet jätvasse kohta. Kaugelt paistsid tulekeeled. Ikka edasi — juba siledat teed. Ees värav — suur ja kõrge, ilma vahita. Ülevalt aga rippus alla üks luukere käsi — algul paistis, kui hakkaks meie teejuht seda tereutama; kuid ei, ta vaid tõmbas kella. Tuligi väravavaht, ehkki veidi hilinenult: oli käinud Peetrusega mingisuguse küsimuse üle maid jagamas. Ta tõstis parema püksisääre üles ja võttis selle alt puujala küljes oleva konksu otsast võtme ja avas värava.

Väravatega algas põrgu pärismaa. Ees õitsev lilleaed, tagaplaanil maju ja muid ehitisi. Ikka sammusime edasi, kuni ühe suurema maja ees peatusime. Uksehoidja kummardus viisakasti ja Põrguvürst sisenes. Meie jäime ootama. Uksel olevailt siltidelt lugesime:

„Koerte poiste kõrgem õppeasutus.“

„Hädaoru õppurite aitamise büroo.“

„Kõiksugused allilma keskasutused.“

Hakkasime parajasti ümbrust vaatlema, kui keegi toetas oma kondise käe mu õlale ja kärtas väga vihase häälega:

„Ahhaa, Nosuvéli, nüüd oled käes! Ja sina, Ahvenas, ka siin! Tere tulemast! Meil on siin ju veel vanu arveid õiendada.“

Hääl oli kangesti tuttav. Kui ümber viitsisin pöörata, nägin, et seisan silm silma vastu oma vana „sõbraga“, endise kooli saksa keele õpetajaga härra Arnold Orgiga. Ja siis mul meenus ka, et olin tõesti jätnud talle kord aasõna peale antud saksa keele järeleksami tege-mata ja olin teatris sidunud talle sabasse kimbu mullaseid rediseid, pealeselle veel ühtteist korda



Ikka, ikka allapoole viis meie tee.

saatnud. Senini olin sellest iseensestki mõistetavast karistusest ainult seetõttu pääsenud, et ta ise oli taganenud võitlusväljalt, s. t. oli suvevaheajal läinud kõndima igaveseks Issanda lõpmatuile õnnemaile — nii ütles õpetaja lahtise haua ääres. Kuid nüüd veendusin, et tal polnud käepärast täpsaid andmeid, sest mida oleks ta muidu siit koerte poiste õppeasutusest otsinud.

„Saapapaelu, riidepuid, puujalgu, surnuluid!“ karjus üks kangesti hele ja tugev poisihääl.

H. Heinsoo, IX klass

# Tüürimehe püksid

Alljärgneva loo ma ammutasin vana mere-mehe, Käsnu Jaani jutupaunast, mida too vana merehunt igal laupäeval meile rannapoistele tühjendas.

Mäletan selgesti, kuidas vana Jaan end tulepaistel istuma seadis, nii et jooksvahaiged jalad sooja jäid, piipu laadis, oma sarihabet vanutas ja viimaks nagu tõrre-põhjast tõonitas: „Noh lapsukesed, mis siis kuulub? Üks merelugu? Eks või sedagi! On ju minu silmad nii mõndagi kuulnud. Kas või see lugu, kuidas kolmas tüür kord Prantsusmaal oma püksid kaotas. Tahate kuulda? Hüva! Ja ta alustas tasase ent jämeda häälega:

„See oli märtsis, kui me Prantsuse rannale lähenesime. Ilm oli just väga „paks“, s. o. udune, nii et mitte kalda viirugi ei näinud, olgugi et vahest vaid kaks miili oli. Kogu aeg undas udusireen kui hull, kuid õnnetus sündis siiski. Sõitsime nimelt üle tule-boi. No oli siis alles rappumine. Laev kõikus nagu onu Sami pulmavanker ja ähvardas vägisi põhja üles keerata. „Vanamees“, s. o. kapten, seisis sillal ja katkus habet pomisedes kogu aeg: „See ei tähenda head, kui niiviisi randa sõidame. Õnnetus sünnib!“ Ja eks ta sündinudki. Aga las ma jutustan järjekorras.“ Jaan keeras nägu krimpsutades vasema poole tule poole, ägises pisut nagu



Laev kõikus nagu onu Sami pulmavanker . . .

vana laev ja jatkas siis uuesti: „No jõudsim siis viimaks randa ja heitsime ankrusse. „Vanamees“ käis, klaaris paberid ja siis saime loa

„See hää! tuleb sealtpoolt, õkva selle suure majamüraka tagant,“ seletas meie auväärt oberleerer, nagu poleks ta enam meiega vihane ühtigi. „Seal on meie vanakraami-turg. Mul praegu lõunavaheaeg, läheksime ehk veidi patseerima sinnapoole,“ ütles ta ja lõgistas nagu oma sõnade kinnituseks hambaid — ja alles siis ma märkasin, et meil on tegemist ühe päris ehtsa luukerega, pleekinud ja vedrudega koosseisvaga, just samasugusega, nagu on meie koolikantseleis.

Kuid sellest polnud midagi — vana tuttav oli ta sellegipärast.

Vaatasime arusaamatult ja kindlasti natuke jaburaltki. Ei saanud lihtsalt olukorrast õiget taipu. Varemalt karjus põrguhäälel, kuid nüüd on nii, et kipub kohe sulama.

„Ei, oh ei! Karta pole midagi. Sulle valmistab ikka vist muret see, et jätsid mulle ükskord eksami õiendamata,“ ütles ta päris isalikult ja püüdis mind oma kondiste luukerekättega

emmata. Kohkusin kõrvale, kanaliha tekkis ihule. „Pea meeles, et nüüd oled sa, Nosuveli, ja sina ka, Ahvenas, Põrguriigis, kus on miljardeid elanikke, kõik sellised kui mina — kondised kui luukered. Ka on siin kombed teised kui seal pealmaa hädaorus. Mis seal halb ja paha, on siin jälle väga soovitatav ja hinnatav. Selle eest saab isegi aurahasid. Olen ise nende määramise komisjoni liige. Tuli siia alles neil päevil meile alla üks tubli priitahtlik pritsimees, kes kogu oma eluaja on vankumatult pidanud kõiki pritsimeeste kombeid ja vaat! kohe määrati talle kuldhammaste ordu esimese järgu rist, rihmaga kaelas kantav. Üleandmine sünnib meie vanakraamituru 20.000-aasta juubeliaktusel, mis peetakse eeloleval nädalal luuvalumuusikaga ja kõnedega.“ Nii ta rääkis.

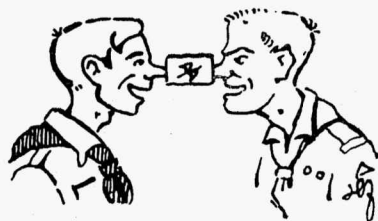
„Kui ka sinagi juhtuksid siia sattuma, siis võiksin ka sind, arvesse võttes sinu senist tegevust koolis — ka sinu nimi on põrgus kirja



maale minekuks. Teadagi seda maaleminekut. Mitu nädalat laeval tööd rassistud, nüüd oli kurk kuiv. Ja siis jätsimegi need Prantsusmaa vaatamisväärsused kus seda ja teist ning „vajusime“ ühte vaiksesse paika. Mis sellest nüüd teile rääkida, kuidas see kõik oli; peaasi on, et kui me viimaks jälle tänavale saabusime, siis me kõik väga nõtked ja pehmed olime. Kuid meremees teab oma kohust ja nii meiegi. Ilma aega viitmata seadsime suuna laeva poole. Peagi olime sadamas, olgugi et kolmas tüür (kolmas tüürimees laeval) meile suurt raskust tegi ja vägisi igal tänavanurgal maha istuda tahtis. Nüüd aga oli ta tõesti väsinud ja tegi seda ka meile teatavaks. Mis seal ikka teha — inimene on väsinud, laev on juba ligidal — las siis puhkab. Ja nii me tõstisimegi siis oma tubli tüüri ühe musta mullahunniku otsa puhkama ja jäime ise ta ümber seisma, et varsti teed jätkata. Umbes poole tunni pärast tähendas noorem kütja, et on aeg laevale minna. Ütlesime seda ka tüürile, kuid see naeris ega mõtelnudki tulema hakata. Sasisime ta siis uuesti kinni ja tahtsime mullahunnikult alla tõsta, aga oh imet! Tüür ei kerkinud mitte sentimeetritki. Proovisime uuesti, kuid meest lahti ei saanud. Oma kokkumiseks märkasime veel, et tüürimees mitte mullahunnikul ei istunud, vaid pigihunnikul. Nimelt oli sadamasse veetud pigi, et seda järgmisel hommikul laevale laadida. Ja nüüd istus meie tüür tõesti pigis, selle sõna otsesemas mõttes. Pingutasime veel mõned korrad ja jäime siis nõutuks. Lisaks kõigile hädadele andis meie laev vilet, mis seda pidi tähendama, et kõik mehed pardale tulek-

sid. Ei aidanud muud, kui saatsime laevapoisi „vanale“ sõna viima, et „kolmas tüür istub pigis“. Poiss tuli varsti tagasi ja teatas, et kapten olevat käskinud tüüri kohe pükstest välja koorida, kui muidu ei saa, sest tema ei võivat enam mitte oodata. Ja vaat, lapsukesed, eks me siis võtnudki tüüri pükstest välja ja viinud aluspükstes laevale, kuid teha ei olnud midagi. Hiljem kui taas Prantsusmaale tulime, siis kuulsime, et meie ärasõidu päeval olevat sadamas suur tulikahju olnud — pigi olevat põlema läinud, kuna sadamas vedelevad hulkurid olid meie tüüri pükse hakanud tikutulega pigist lahti põletama. Vaat, lapsukesed, mis kõik juhtus sel Prantsusmaa reisil, mis algas tuleboist ülesõiduga ja lõppes kolmanda tüüri pükste kaotamisega. Eks me vanal olnd ikka õigus, kui ta ütles, et õnnetus tuleb!“

Jaan vaikis muheldes ja koputas piibu tühjaks. Siis ajas ta end tulepaistelt üles ja läks longates minema, jättes meid käratsema „tüüri püksteloo“ juurde.



„Ahhaa, Nosuveli, nüüd oled käes!“

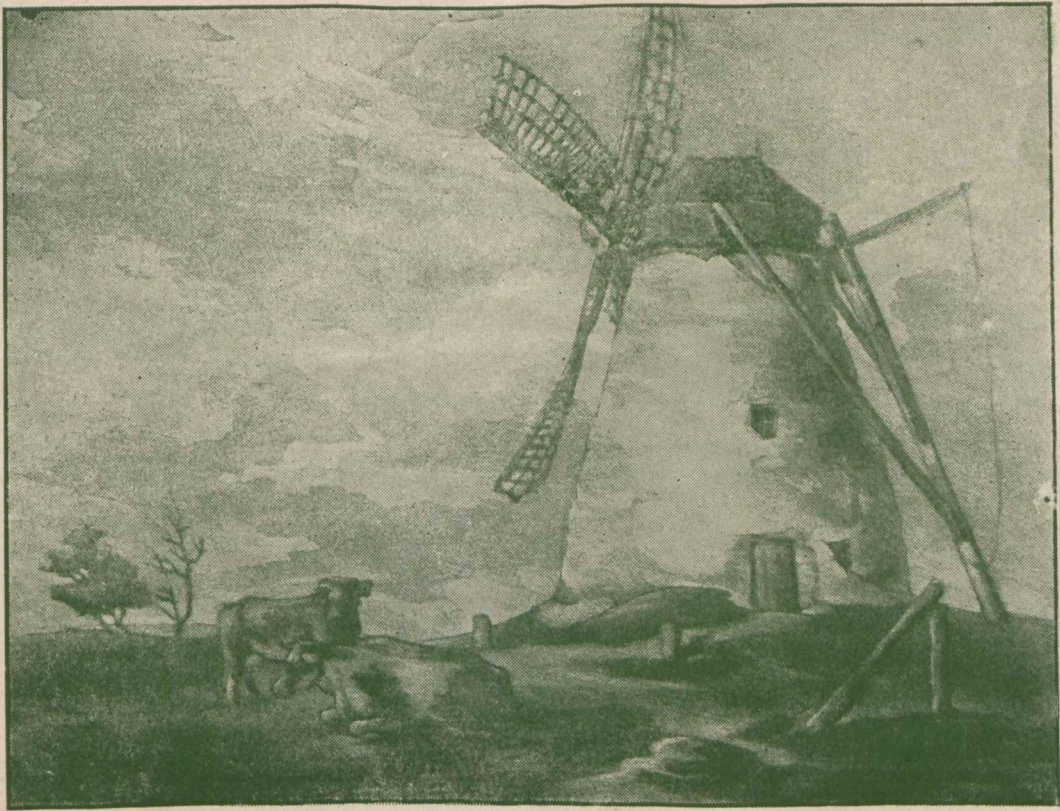
pandud — soovitada, näiteks sandi südameühingu ühe kõrgema liigi aumärgi saamiseks.“

Ja üle minnes hoopis uuele teemale: „Ja muuseas, kuidas möödusid mu matused? Kas oli seal palju rahvast ja kes nimelt olid ja kes tähtsamaist puudusid?“ küsis nähtava uudishimuga.

Taipasin: see teda huvitab. Seletasin: „Rahvast oli palju, väga palju. Peaaegu kõik seltskondlikud organisatsioonid — pasunakoor ja ka see kingsepp, kes kord koolis käis ja hirmsat skandaali tegi, lubades teie saapakotad jalast ära võtta, kui teie talle nende tallutamise eest kohe ära ei maksa. Siis oli veel linnaääre pesunaisi, kes kõik nutsid ja kividega puusärgile hauda järele pildusid, ja hulk muidu rahvast. Matemaatika ega ladina keele õpetajaid aga polnud.“ Seda ma küll valetasin, kuid sellel oli ka oma tagamõte. „Ütlesid, et mis me sellest vanast kõnnist ikka saadame! Kahju ilusat päeva raisata! Läheme parem Piritale süstaga sõitma ja maroosinat sööma.“

„Oh te kurjad! Või nii ütlesid!“ urises





Maa idüll.

nende endine kaasvõitleja täielises meelepahas, „no seda ma neile ei kingi, seda peavad nad veel kahetsema, selle eest teen neile alles trevoogat!“ See ähvardus meeldis meile — minule ja mu pingiveljele.

„Tuleb teha jah, nii ei saa jätta, ei nii või,“ ilmutas ka tema nüüd end.

„Läki aga nüüd turule,“ kutsus endine isand Ork.

Kuid ei meie saanud minna. Üks prillidega olend tuli just samal silmapilgul majast välja trepile, olles ise kangesti selle mehe moodi, kes meie kooli vastas ennevanasti kvasisiputkat pidas ja krõmpskaunu ja nikk-näkki ka võlgu müüs. Ta võttis taskust kokkurullitud inimesenahkse lehe, luges sealt minu ja mu naabri nimed ja käsutas meid enda järel sisse. See oli juba üpris mugav maja, kuhu nüüd sisenesime. Elevandi- ja krokodillinahad, millel veel värsket vere lõhna küljes, katsid põrandaid ja treppe ja naisterahvaste luukered nende ääres, noored ja viisakad, kummardusid ja saatsid meile vargsi käesuudlusi. Ainult see, et üks vanakurja nooremaist võsudest ühe vana hobusesetuka luukere seljas ratsasporti harrastas, sõites treppidest üles-alla, ei meeldinud mulle. Mu kallile pingiveljele aga jälle

ei meeldinud see, et uksehoidja, kui me sisenesime, kurja oli vandunud ja temalt võlgujäänud pirukate raha oli küsinud ja lubanud veel põrgu õigust demonstreerida. See rikkus veidi tuju.

Meid juhatati suurde ruumi, mis oli kui kohtusaal, pikk laud keset saali ja laua ümber luukered istumas. Laua otsas Põrguvürst ise, tema kõrval aga üks magav luukere, kes ilmalikus elus olevat olnud aus öövaht ja kel seega siis varemalt polevat olnud aega magada. Tema oleks õieti pidanud küll kuuluma taevastesse kõrgustesse, kuid unise peaga oli ta eksinud teega ja sattunud Põrgu söödamaile. Nüüd oli ta siin ja täitis kohtu sekretäri ülesandeid, kuna ta oskas kõige kõveramaid varesejalgu maalida.

Kummardusime kohtu ees viisakasti — see jättis meist soodsa mulje.

Põrguvürst võttis laualt ühe lehma luukere jala ja lõi sellega sekretärile vastu kolpa, nii et suur ruum kaua vastu kumises. Löödu ärkas ja Põrguvürst kuulutas, et võetakse erakorraliselt arutusele meie asi. Ta luges ette akti, õieti oleks seda küll pidanud sekretär tegema, kuid tema ei osanud lugeda. Siis kuulati mind üle. Seletasin kõik puhtsüdamlikult





?



## Kaks võitlejatüüpi koolist. Kes nad on?

ära, nii nagu sellest eelpoolgi juba juttu oli, ja palusin abi õpetajate vastu eksamite puhul ja, kui võimalik, siis ka veel edaspidigi.

Samu sõnu rääkis ka mu pingiveli ja palus ka abi, aga peale enda ka veel oma vennale.

Kõik meie sõnad ja väljendused kirjutati kriipsu pealt üles. Tindiks tarvitati destillieritud lutikaverd ja tindipott oli monteeritud kassi pealuusse, mille silmad kiirgasid veel rohelselt, väga saagiahnelt ja elavalt.

„Millega õigustate endi palveid, saada meie riigilt abi õpetajate vastu?“ küsis kohtu eesistuja, Põrguvürst ise.

Ja siis me seletasimegi suures jututuhinas kõik südameilt ära, mina ja mu kallid pingiveli Ahvenas, et oleme suuremad laiskvorstid klassis, alati valmis kõiksugustele koerustele ja keelust üleastumistele, õpetajate sõna ei kuula, nende õpetusi võtame kui suuremaid naljanumbreid ja kõige eelõeldu tõenduseks võtsime peaaegu korruga taskust välja kolme viimase aasta märkuste vihud — minul oli neid kolm, mu pinginaabril aga koguni viis; kahel viimasel aastal oli märkustesadu nii õnnistavalt rohke olnud, et tuli abiks võtta veel abivihke. Lõigi siis Põrguvürst esiteks mu pingiveli teatevihu lahti ja esitas üksikuid katkeid.

„Tuleb palvelt ja vannub,“ „käib avalikus kohas kooli vormita,“ „jääb tunnis magama jne.“

„So, so, neist juba aitab,“ ütles Vanakuri rahulolevalt ja noogutas, tõustes püsti, et avaldada austust mu kaasvõitlejale. Ka kaasistujad tõusid ja noogutasid.

Istung jätkus. Järgnevalt võttis eesistuja minu käesoleva aasta teatevihu. Juba see, et

sellel kaasi küljes polnud ja ka esimene leht puudus, tõstis mu väärtust kohtunike silmis.

„Ei võta tunnist osa, parandab sandaale,“ „toob puhtusenädalal kirpe ja tarakane kooli kaasa,“ sööb tunnis ja närib sõrmeküüsi,“ ei pese kaela ega kõrvu korralikult kodus puhtaks ja raiskab sellepärast kooli seepi“ — need olid minu teatevihu kirjutatud mälestussalmid.

„Kas tunnistajaid ka võite ülesanda, kes teie poolt antud seletusi võivad tõendada ja täiendada?“ küsiti edasi.

„Ja muidugi, seda me võime,“ võtsin mina kohe sõna, „siin teie koerte poiste kõrgema õppeasutuse saksa keele õpetaja hra Ork, endine pürukaputka pidaja meie kooli vastast, nüüdne teie auväärt kohtu käskjalg isand Schmetterling — need on teil kohe käepärast; pealeselle aga tähtsamad tunnistajad on kahjuks veel elavate nimekirjas ja neid pole teil vist võimalik üle kuulata. Juttu on meie tänapäevastest õpetajatest,“ nii ma rääkisin.

„Väga hea,“ oli Põrguvürst kohe nõus, „aga mida te soovite siis oma viimases sõnas?“ küsis ametlikult, nii nagu kord ja kohus.

„Soovime abi õpetajate vastu, võimalikult kergeid ülesandeid ja küsimusi eelolevail eksameil; siis veel, et õpetajad kaotaksid eksamite ajaks 90% oma praegusest nägemisest ja et neil poleks võimalik prille osta, et võiksime siis eksameil spikreid kasutada,“ ütlesime kui ühest suust. „Ja klassi kolmele suuremale pugejale palume kõrgemaid karistusi teie oma äranägemise järgi,“ lisas mu pingiveli juurde, mina polnud sellele tulnud.

„Ja mida lubate vastutasuks meile?“ küsis eesistuja edasi.

„Selle jätame teie auväärt kohtu otsus-



Tiina Varang

## Lävel!

Oli viimseid koolipäevi, viimse kooliaasta viimsed päevad. Viis aastat oli möödunud lenneldes, kadunud ei keegi tea kuhu, tagasi tulemata nagu ikka ilus ja armas. Kuid midagi jäi viiest möödunud aastast — mälestus, mida ei suuda röövida ükski kaduv aasta.

Iga kord, kui roheline koolimaja-uks langeb paukudes kinni, tuletas ta Mallele meelde; et kord ta langeb kinni ja enam ei avane säärase toreda kriginaga nagu nüüd veel. Ja neil viimseil päevil paukudes kinnilangev uks üha enam ja enam meenutas päevi, mis olid kord olnud, sündmusi, mis olid aset leidnud viie aasta jooksul.

Selgesti mäletas ta esimest korda, millal astus üle selle läve. Oli olnud koolijuhataja jutul ja pärinud sisseastumise tingimusi. Oli kuulnud neist, ja nädal hiljem kuulus ta kooli õpilasperre. Oli veidi võõras, sest teised olid peagu kaks nädalat koos töötanud ja sõbruks saanud. Malle mäletas üht punases kleidis

tada,“ ütlesin mina suure enesekindlusega. „Oleme valmis ka raskemaid ülesandeid endi peale võtma.“ Niisugune siiras alandlikkus, mis oli aga meie poolt küll ainult väike manööver, meeldis Põrguvürstile ja kogu kohtule nähtavasti väga. Meile isegi naeratleti julgustavalt.

„Kohus läheb nüüd varsti otsust tegema. Püsti!“ Nii teatas sekretär ja lõi endast vasakul istujale luukere käega pähe, nii et kogu suur ruum iälle kumises. Kontide klõbisesedes ja kapjade plagisesedes suundns kohus kõrvalruumi, mille uks oli kaetud teevorsti nahkadest punutud vaibaga. Kõik tõusid aupaklikult püsti.

Siis istusid kõik jälle, kõik, kes olid kohutusaali kuulajateosas. Meie aga seisime edasi, polnud millelegi istuda. Arutlesime ja kaalusime omavahel endi käesolevat seisukorda igakülgselt ja olime mures, tõsises ja lakkamatus

tütarlast, kes naeratelles oli pärinud tema kohta lähemaid andmeid ja ennast esitlenud.

Kohaneti ja sõbruneti, tehti koos vallatusi ja kannatati ka ühiselt. Eriti palju tuska koolijuhatusesele sünnitati järgmisel aastal. Oli noor praktikata õpetaja ja tema kulul tehti tihti halba, võib-olla koguni toorest nalja. Oli palju sekeldusi ja õiendusi.

Need kaks aastat olid sulanud päris ühte, polnud neist meelde sööbinud midagi eriti teravat. Olid täis vallatusi ja lõbusaid, naljakaid juhtumeid.

Kui esimesel ja teisel õppeaastal tehti liiga noorele matemaatikule, siis järgmine aasta tasus selle kuhjaga tagasi. Oli uus õpetaja. Ei saanud nüüd enam õpetajat „püüda“. Tihti nähti tütarlaste silmis pisaraid ja nutust punetavaid nägusid, poisidki liikusid hapude nägudega.

Milline põnev vaikus valitses klassis, kui võeti taskust teatav hallikaaneline raamatuke ja heideti pilk klassile. Jälgiti õpetaja iga liigutust ja ohati kergendatult, kui kutsuti keegi vastama. Milliseid võimatusi tuli ette: leiutati uuelaadilisi pumpe, millele soovitati võtta jalamaid patent; „välgu-mihkel“ töötas plahvatusmootoriga ja püssimehanism liikus aurujõul. Sellega soovitati Abessiiniasse minna, kus mässas tol ajal sõda.

See aine hoidis kõigi meeli põnevil ja ärevil, nii et palju muud polnudki säilinud tost kooliaastast.

Kontrastiks nn. „Surmale“ oli väikekasuline, hallipäine klassijuhataja. Tema pärast valati pisaraid ta lahkudes koolist.

Unustamatult olid mees tema viimased tunnid klassis. Valitses rõhuv meeolu, ja

hirmus, kuna ei saanud teada õiget kellaega. Kaua pidi sellest kindlasti juba möödunud olema, kui siia tulime, seda me taipasime, kuid kui kaua? Oli meil ka põhjust muretsemiseks: paari päeva pärast pidi ju algama see suur ja paljukardetud matemaatika eksam. Ja meie veel alles siin! Asi ähvardas minna vägisi kriitiliseks ja meie meeled muutuda segaseks. Uur mu pingivelje käel oli samuti seisma jäänud, nagu ta pea alati ladina keele tundidel seda teeb. Nüüd olid aga põhjused teised kui siis: vedru oli maha käinud. Kohtusaalis oli küll ka üks kell — seinal — suure sihverplaadiga ja üldiselt väga soodsat muljet jättev, kuid sellel oli ainult see viga, et ta näitas aastaid ja sajandeid. Aastate lugemiseks olid meil aga taskus kollaste kaantega viiemargalised Tõnissoni tähtraamatud ja meid sajandid üldse ei huvitanud. Siis oli veel laual üks teinegi kell kummuli, kuid ka see ei rõõmustanud meid —

kui ta lahkus, siis ta ei ütelnud „Good bye“, vaid „Nägemiseni“ ja lubas vaimus alati viibida klassis. See oli südamlikemaid hetki terves koolipõlves.

Eelviimane aasta möödus „maa jagamises“ klassijuhatajaga, kellelt kaubeldi tõe ja õigust. Tavaliselt pidi see jääma ikka klassile.

Pulblitsev nooruskihk ei leppinud kooliõpilase piiratud seisukohaga, vaid taheti näida ja tunda endid juba täisealistena, kes võivad endile lubada palju. Lõpuks tuli veenduda, et igal asjal on oma piir.

Sel aastal tuli juurde uusi aineid ja õpetajaid. Nii mõnigi omandas klassist paari tunni jooksul kurbi kogemusi, mida nii ruttu ei unustata. Oli kuulda tunnis „müristamist“ ja „parmupirinat“. Säärane muusika lõbustas õpilasi, kuid häiris õpetajat ja viis koguni tasakaalu kaotamiseni. Tunti kahjurõõmu, hiljem kahetsetigi, kuid järgmisel tunnil kordus peagu sama lugu. Keegi ei mõelnud seda kurjast südamest, vaid lihtsalt kasutati olukorda.

See oli kirju aasta. Nii mõnigi ohkas kergendatult selle aasta lõppedes, eriti õpetajat, kes pidid klassist maha jääma.

Möödus suvevaheaeg, viimne gümnaasiumipõlves. Malle mäletas viimse kooliaasta esimest päeva. Põksuval südamel astus ta üle kooliläve. Nüüd oldi abituriendid, suured ja targad. Ja kui kinnitati rinnale lõpumärgid, siis enesetunne aina kasvas. Tunti aga juba teatavat lahkumiskruust, mis aga ühendas ja andis jõudu ühisettevõtteks, olgu see siis kas ainult kirjatöö edasilükkamine järgmisele

tunnile või mõni pisike „streik“, nagu neid koolielus tihti juhtub.

Oli põnevaid juhtumeid. Ühel päeval olid keegi tähtis tegelane ja tänavalt sissetulnud „Eku“ korruga klassis. Ärevus valitses kõigi abiturientide südameis, nägudel oli ärevuspuna, aga kutsu leppis tohutu hulga võileibadega, püsis paigal — ja klassi au päästeti. Hiljem naerdi ja naljateldi.

Kadusid koolipäevad. Saabus lõpupidu. Valgete kleitide siidil ja mustade ülikondade revääril lõpumärgid tähistasid peatselt saabuvat lõppu.

Kiirelt ja kindlalt on lähenemas viimne koolipäev. Veel paugub roheline uks ja selles on nii palju vana sõbralikkust. Ta meenutab kõike möödunud ja saabuvat. Veel mõningaid nädalaid ühendab meid koolipink ja toob kokku ühiseks pereks. Siis on lahkumine. Igaüks läheb vastu oma tulevikule, oma õnne sepitsema. Ja kui vaadatakse kuupäeva lõpumärgil, mis kutsub kõiki kokku jagama mineviku mälestusi ja teatama, mis kellestki on saanud, siis avaneb jälle roheline uks ja ta lastakse uuesti kinni kõlava pauguga ning tuletatakse meelde: „Suaviter in modo, fortiter in re!“



oli selline vasest, läikima hõõrutud ja muidugi kõigiti viisakas, kuid kõlbas ainult loomadele kaela panna.

Arutlesime omavahel poolsosinal. Mu pingiveli andis head nõu, saata igaks juhuks kooli siit telegramm ja paluda oodata eksami algamisega, kuna me lootsime eksamile ilmuda väga heade sõnumitega ja tohutu suurte teadmistega, nii et läbikukkumisele poleks olnud mõeldagi.

Mina laitsin aga selle nõu hoopis ära. Oleks et veel mõni tervitustelegramm. . .

Vaatasin ringi — ümbruses täieline vaikus. Distiplineeritud sugupõlv — imetlesin. Ainult see lilla ninaga kerjus, kes alati meie tänava nurgal kätt oli väristanud, luges raha — sendilisi, kaheseid ja viieseid, neid viimaseid oli vähe. Ta istus kohtusaali kuulajate osas pinginurgal ja luges.

„Hei, stoorus, tule siiapoole!“ hõikasin ukse ääres istuvat kojameest, kes oli ajapuudusel

pöidla ninna unustanud. „Mis kell on?“ Jäi pooleli see jutt.

Juba kuuldus tuttavat kapjade klobinat ja kontide klõgisevat muusikat. Kohus astus sisse, kõigil tõsised ja asjakohased näod ja kraed ja lipsud ees.

Jälle tõusid kõik püsti ja istusid uuesti. Tõusis Põrguvürst, võttis vestitaskust oma kuldhambad, seadis need väga auväärsete liigutustega suhu, lõi sekretärile, kes juba jälle oli jõudnud magama jääda, vastu kumisevat kolpa ja hakkas ette lugema kohtu otsust. See kõlas järgmiselt:

„Kohus, võttes arvesse õppurite Ahvena ja Nosuvelje seletusi nende viletsa seisukorra kohta koolis ja kuulunud üle autoriteetsed tunnistajad, leidis, et kõigi ülekuulatute seletused ühtivad, otsustas seepärast õppureid Ahvenat ja Nosuvelje, kes on juba väga kaua ja väga mitmes koolis käinud, aidata eksamite sooritamisel nüüd ja ka edaspidi, kuid vastutasuks selle eest peavad nad võtma endile meie Põrgu



allilmariigi esindajate ülesanded ja töötama in-  
struktoritena töötada koolis, mille õppurkonda  
nad kuuluvad, et ka nimetatud haridustem-  
plis lööks nende edukal juhtimisel lakkama korra-  
lagedus ja leiaksid pinda igasugused ulakused.“  
Nii luges Põrguvürst kriiksuval häälele, pidas  
veidi vahet, tõmbas hinge ja küsis:

„Ja nüüd, kui see teie kindel soov ja tõ-  
sine tahtmine on, siis kostke kui ühest suust  
selle peale: jah!“

Nii me muidugi ka tegime.

Järgnevalt paluti meid astuda lauale lähe-  
male. Kohtusekretär laotas lauale inimnahast



Siis aga korraga läks lahti suur sõnadevaling kirumise stiilis.

— see oli vist neegrinahk, nii pruun oli ta,  
või oli ta viletsas kohas hoitud — papüürose,  
millel oli üleval äärel põrgu vapp, umbes sa-  
madel motiividel, nagu on pilt meie Vabariigi  
denaturaadi pudelitel, ja allpool vastastikuse  
abistamise lepingu tekst peal, ja palus Vana-  
kurja nimel meid kirjutada sellele meie endi  
verega nime, isanime ja pärisnime — suurte  
tähtedega, sest väikseid ei oskavad neil keegi  
lugeda. Pingiveli võttis taskust roostetanud  
otsaga haaknõela, mina tõmbasin pintsaku ääre  
seest poolkõvera nõõpnõela, just sellesama,  
millega tütarlapsi palvel ja ka klassis torgi-  
taksé, kui muud paremat teha pole, ja millega  
ma kodus ühe koiliblika ära tapsin. Torkasin  
nõelaga sõrme, pööidla järgmisse, kui äkitselt

tundsin külma luukerekäe tugevat langemist  
mu õlale ja veel tugevamat raputust, nii et  
kogu keha sattus järsku värinasse ja silmade  
ees lõi puha kirjuks. Midagi ei mõistnud ar-  
vata. Siis aga korraga läks lahti suur sõnade-  
valing kirumise stiilis.

„Õige mul niru niisugune! Ise alles mehe-  
hakatus, tema sinder tuleb ööseks siia parki  
pingi peale magama! Et läheme aga mira-  
voisse, või muidu ma kutsun kardavoi.“

Hõõrusin silmi ja kui jälle nägema hakka-  
sin, seisis üks mees mu ees, jalad harkis ja  
kuri nägu peas. Seesama siis hurjutaski mind.  
Pingiveli Ahvenas aga oli täiesti kadunud.

„Palun andeks ja vabandust, mul on ikka  
kodu ka ja nüüd lähen kohe sinna ja otseteed  
magama,“ seletasin lepitavalt ja juba kaunis  
külmavereliselt.

„Äh, äh, äää,“ naeris see pargivaht. „Ni-  
sugusel untsantsakal ka mõnda kodu. Linna  
öömaja, vaat' see on see puhkepaik; aga see  
on juba kinni, aeg on hiline.“

„Tee sääred, Nosuveli,“ hüüdis üks tume  
kogu kaugemalseisva põõsapuhma tagant. See  
oli kadumaläinud Ahvenas, tunnen teda juba  
häälest.

„Nojaa, seal sul veel üks teine siidivend,“  
ütles pargivaht edasi. Kuid see oli räägitud  
juba päris meheliku sõbralikkusega. „Eks sa  
siis mine jah,“ ütles, „kui aga sind veel siit  
leian, teen sulle ehtset kuradikiiget.“

Seda ei lasknud ma endale teist korda  
ütelda. Järgmisel silmapilgul paiknesin juba  
mu kalli pingivelje kõrval, kes end juba puhma  
tagant teele oli asetanud.

Kumisev kell raekoja tornis kuulutas, et on  
veel aega tund, enne kui algab südaöö. Par-  
givahi sammud kaugenesid krudiseval liival.  
Keegi hilise lauluga öölind laulis kusagil ligi-  
dal unist viisi — muidu oli kõik vaikne.

„Kus sunnik ikka, et me magama jääme!  
Kell kümme pidime olema juba matemaatika  
tunnis ja mis nüüd juba aeg...“ ohkas Ahvenas.

Siiski parem hilja, kui mitte kunagi, arva-  
sime ja seadsime sammud tuttava tunniandja  
poole, kes meid alati saatuslikel silmapilkudel  
oli aidanud.

Tänavad olid üpris inimtühjad — vaid  
üksik voorimees noomis oma hobust seisukohal  
ja paar päästearmeelast läks tasakesi laudes  
ja vale jalga käies südalinna poole.

„Hea,“ rõõmustasime: tunniandja aken oli  
veel valge. Nii et vanasaks oli ülal. Kopu-  
tasime ja tõmbasime kella — tuligi.

„Väga kahju jah, kohe kole kahju,“ aga  
praegu ta küll tundi ei saavat anda. Kõrvalt  
korterist nimelt läinud üürilised välja. Pere-  
mees hakanud uut tapetit panema ja ühenduses  
sellega teinud ka lutikatele särü ja eks need  
hullud olevat pugunud läbi õhukese laudseina



### Uhised huvid.

tema tupa. Ja et tal üks tundi tulija olevat tulemata jäänud ja et ka meie polnud õjgeks ajaks kohale jõudnud, siis asetanud ta end nende vastu kaitseseisukorda ja ligemal ajal asuvat pealetungile — nende sõnade juures tõstis ta lutikakihvti pritsi lootusrikkalt, aga ühtlasi ka ähvardavalt üles.

Läheb sõjaks! Õhk on elektrit täis!“ ütles ta võitlusvalmilt ja pühkis narmendava pintsakuvarrukaga nina.

Seisukord muutus üha kriitilisemaks — eksam nihkus samm-sammult ligemale, kuid meie nullile võrduvaile teadmistele ei tulnud kusagilt lisa.

Meie vana tunniandja sai sellest isegi väga hästi aru, aga tema isiklikult ei võinud meid ka mitte aidata, sest sõda lutikatega — ega see pole naljaasi. Küll aga kuulnud tema, et Toolamaalt olevat asunud meie linna ja just siiasamasse põiktänavasse elama üks isevärki mees — peamine elukutse olevat tal küll kingsepa töö, kuid kui leiduvat soovijaid, andvat ta ka matemaatika, koduloo ja purilendamise tunde; varemalt olevat ta tegutsenud ka tunniandjana instrumentaalmuusika alal, kuid peale viimast suurt vihmasadu ja välgulöömist olevat ta sellest loobunud tehnilistel põhjustel kuna

välk olevat löönud läbi katkise praehaju just veeämbrisse, kus lignunud ta uus lepakoorest

karjapasun, ja suupilli olevat kojanaise pois kooli viinud ja kaotanud.

Meid huvitas muidugi see, kui hästi ja kiiresti ta suudab meile selle keerulise matemaatikakrempli selgeks teha. Selle kohta ei saanud me aga rahuldavat vastust.

Soovisime lahkele soovitajale head ööd ja õnnistusrikkast lutikatapmist ja suundusime tagasi õhe. Soovitatud tunniandja juurde me aga siiski ei läinud. Majast välja astudes meile tänavalt vastuhoovanud sume suveööõhk meelitas meid jääma värske õhuga täidetud õhe.

Istusime ühe avaliku sauna kivitrepile kõrvalisemal uulitsal ja siis ma seletasin oma unenägu, just nii, nagu mul oli seda juhuse näha.

Kaua aega rääkisin, sest oli ju pikk nägemine. Seda ma ei teadnud ütelda, kas me endid selle unenäo jooksul mitte Vanakurjaga kuidagi silunud polnud, kas langes meie sõrmist veretilk lepinguplangile selle kinnituseks või ei — see oli lahendamatu probleem.

Pingiveli vaatas kalendrit ja jõudis otsusele, et eksam on alles ülehomme. Nii oli veel aega õppidagi. Asusime laternaposti äärde, tõstisime käed tumeda kevadetaeva poole ja tõotasime pühalikus vaikuses teha kõike, mis meie võimuses on saada matemaatilist ainet igaks

juhuseks aga, selleks juhuseks, kui me oleme end tõesti sidunud Vanakurjaga verelepingu läbi ja



kui me võime loota abi sealtpoolt, lubasime teha ka spikrid spikritehnika viimaste nõuete kohaselt. Selles heas lootuses lahkusime.

\*

Oli juba eksamipäev — veidi vihmane kevadeilm. Ähmasemad ja pilvisemad aga olid me kalliste kaaskannatajate näod.

Töötatud õppimisest, millest eelmises lõikes juttu oli, möödun ma vaikselt. Mis aga puutub spikritesse, siis — neist polnud puudust.

Helistati kella kord ja siis teist kord ja algaski eksam. Ülesanded anti kätte, ähvardati ja hoiatati spikrikasutajaid ränkade sõnadega, nii et võttis kohe värisema. Tegin spikritega peaproovi — tagajärjed olid üllatavad, kõik klappis. Järgnevalt asusin ülesannete kallale. Oli neid igasuguseid — mõnda oskasin umbkaudu ise teha, mõne kohta tuli naabritelt nõu küsida; oli aga ka selliseid, millest ka siiski mitte kõige udusematki aimu ei saanud, kui olin mõlemapoolseilt naabritelt kui ka esimesilt tagumiselt nõu ja juhatus küsinud. Tegemist oli palju, kuid lopsakas vili ei jäänud ka tulemata.

Kui eksami ruumist välja tulin ja kuulsin teistega kontrollides, et suur protsent ülesandeid õiged ja kui ka pingiveli end samasuguses hiilgavas seisukorras leidis, tänas ta mind südamest — mis olevat tal kui kivi, nagu tütarlapsed räägivad — mu põrguskäimise ja hästi sõlmitud lepingu eest.

Enne ei uskunud ma isegi mitte seda kõike. Alles hommikul olin kindel, et põdravasikal on rohkem eeldusi puu otsa ronimiseks kui minul matemaatika eksami rahuldavalt sooritamiseks. Kuid nüüd oli ime sündinud — suur ime. Luuavarrest oli pauk tulnud. Ma isegi uskusin siis täitsa kindlasti, et olin oma sõrmest põrguskäigul tilgutanud verd lepingule ja sellega vastu võtnud kooli ulakuste arendamise instruktoriga koostööd.

Asi ei andnud aega viita. Pea lõi kumise ja sisimuses karjus üks hääl kui lõukoer: „Tegutse, Nosuveli, pane mõistus ja suuvärk tööle!“ Ja mina, Nosuveli, tegutsesingi. Rääkisin oma uutest plaanidest ka pingiveljele, kuid enne tegi ettenägelikult niisuguse lepingu, et kui kõik mu plaanid täide lähevad, ostab ta igal suurel vahetunul kuni kevadeni mulle kaks pirukat ja klaasi teed ja siis, kui on vorstipäev, ka ühe vorsti.

Seisime kooli kõrgema võimukandja ukse taga, mina, Nosuveli, ja mu pingiveli. Helistasime kella ja pühkisime jalad puhtaks. Kui meid sisse kutsuti ja küsiti, keda võidakse teatada, teatasime endist kui kooli ulakuseõpetuse instruktoreist.

Meid võttis vastu üks hämmastunud nägu. „Oho, guud mooning, Nosuveli ja Ahvenas,

aga mitte ulakuseõpetuse instruktorigid, neid meie koolis polegi. Ajasite päris hirmu peale.“

„Lubage tõeolusid jalule seada,“ väljendus minna, „enne tundi nende järele suurt puudust, kuid nüüd meie oleme,“ ja oma sõnade kinnituseks lõin ühe jalahoobiga kaks postamenti ümber, kuna ksv! Ahvenas virutas laua all keras olevale kassile niisuguse obaduse, et see hirmsa ulumisega praeahju pugese.

Jahmunud seisukord valitses toas. Mina siis päästsin vaikuse. „Lubage end rahustada. Vähemalt niikaua, kui jutustan ja selgitan teile meie käiguga ühenduses olevad asjaolud, ei juhtu siin enam midagi erakorralist.“

Siis ma jutustasin talle kõik puhtsüdamlikult ja tõeoludele vastavalt endi põrguskäimisest. Kurbuse ja hirmuhelk levis üle kuulaja näo. Kui ta aga kuulis, et matemaatika eksami olime läbi teinud, tõusis rõõm ta silmisse ja nägu läks nalja täis. „Siis saame teist juba kevadel lahti,“ ütles ta lootusrõõmsalt.

„Vara veel ütelda: meil on arvete õiendamisi veel ladina ja saksa keeles,“ ütlesin mina.

„Ja minul füüsikas,“ oigas ksv! Ahvenas mu seljataga.

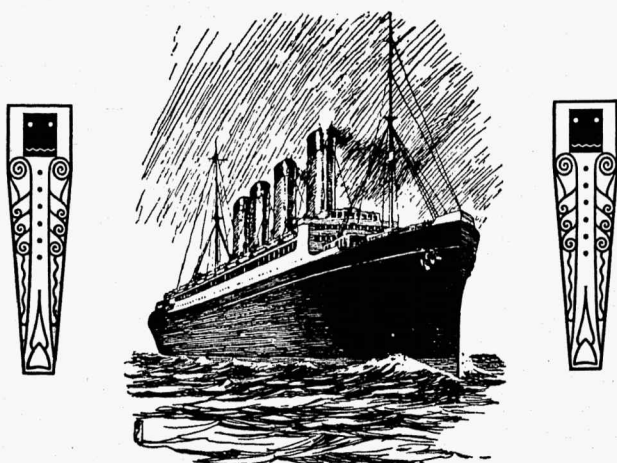
Jälle valitses tükk aega vaikus, enne kui meilt küsiti:

„Mis me siis teeme?“

„Katsume leida kompromissi,“ hüüdsime meie. „Seiske teie hea selle eest, et me nende aineteiga korda saame, ja meie ei kasuta endi instruktoriga õigusi,“ rääkis pingiveli edasi.

Jälle vaikus, kuid kui see katkes, anti meile teada, et ettepanek on vastu võetud. Kokkuleppe kinnituseks jõime morssi makaronidega ja tulime ära.

Nüüd huvitab mind ja mu pingivelje ainult see, kuidas on meile antud sõna pidamisega. Ehkki me usume kõige paremat, siiski on mõningaid kahtlusi. . .





## Kodutütardest

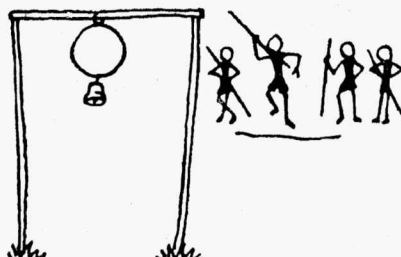
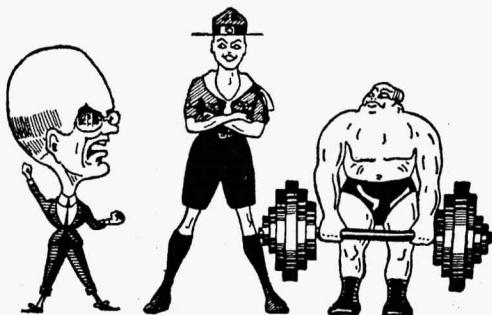
Kodutütarde rühma käesoleva aasta tegevus on olnud ligi edukas uue rühmajahi energilisel juhtimisel. Suurema üritusena võiks märkida maskeraadi korraldamist, mis korraldati küll noorkotkastega koos. On olnud veel palju teisi omavahelisi koosviibimisi, näit. „vorstide söömine“, „piparkookide küpsetamine“ jne. On peetud ka võistlusi teiste rühmadega, peamiselt võrkpallis. Kõige selle kõrval on ka edukalt töötatud, mis pole ka ringkonna juhatuse poolt märkimata jäänud. I. mail, s. o. ringkonna aastapäeval anti välja tunnustusväljendid hoosamaile ja virgemaile kodutütardele. Meie rühmast said: hoosumärgi Tiina Varang ja Sinaida Hirv, I järgu hoosuspaela Juta Velke ja Evi Gildemaa, II järgu hoosuspaela Laine Sookrand, Evy Treufeld ja Inna Saar.

Soovime neile ka õnne ja edu tulevikus!



## Skautide tegevusest

Inglise Kolledži skautsalk on meie kooli üritustest kõige noorem. See koosneb ainult IX klassi poistest. Salk algas tegevust alles aasta tagasi. Seda juhtis kuni jõuluni noom J. Paalman, kuni kõik poisid olid III järgu sooritanud. Siis lahkus salga juht, tema asemele asus salka juhtima H. Heinsoo. Koondused on kord nädalas. Praegu on tulemas II järgu eksamid ja suvel laager.



## Peotiime

Lõpule hakkas kui jõudma veebruarikuu ja kui saabus too abiturientide pidu oodatu, kogunesid Kaub.-Tööstuskotta meie ladyd valges, kõigil ärevus ja ootuspuna palges, eranditult kaunid, elegantsed ja šikid, neile väärikalt sekundeerimas härrad mustas, kaelas „kikid.“

Ja kui avasõnana mati Paul luges vaimukaid tervitusridu, oli ometi kord saanud too oodatud, kardetud ja keelatud pidu, mille hääks kordaminekuks olid rakendatud meie kõikide soovid ja mille eel olid käinud lugematud lõbusad proovid.

Kohe kõlaski koori südantsulatav heli, kus lauljaiks pidi olema küll hääli neli, kõlas aga kohati rohkemgi siis, nii et neljahäälset laulu laulis hääli viis.

Sel ajal kui laval toimus menukas koornumber, riietusid suurepärasest garderoobis rahvatantsijad ümber, kes laulu lõppenult ilmusid lavale, tuues ka veidi kehakultuuri lisaks vokaalharmoonilisele kavale. Tants, millel oli küll kange šoti päritolu, pakkus aga ka Eesti publikule küllalt võlu. Ja kui südantülendavat duetti olid laulnud meie piigad ja Rommi oli klaveril teinud Chopinile liiga, jõudis kätte ka ees kava second part j. m. Eesneri villaks muutus estrada, kuhu kogunes tegelasi paras grupp kõlava nimega „Englisch College'i näitetrupp“.

Suure oskusega ja hingestatud mänguga avas näidendi Alja, kelle avahaigutusest public hakkas saama nalja, ja kui laval hakkas arenema perekonnadraama ja Ver ilmus oma abielule

A. Raist.

# Tammsaare imposantsemaid naistüüpe



Naine on kahe käsitletava Tammsaare idee kandja „Juuditis“ ja „Kõrboja peremehes“. Naine on see, kes hoolitseb pingest eest; naine on see, kes kannab mõtteid, tunneb ja võitleb.

Imposantse naisekuju loob Tammsaare oma „Juuditis“, küll mitte originaalse päritolult (piibel, Hebbeli „Juudit“ j. t.), küll aga tunnetelt, siseelu võitlusilt ja vaateilt. Tammsaare Juudit on koloss. Ta on ääretu suguiha ja auahnuse võrdkuju, naine, kes alistub emotsioonidele, kes hävitava kire ja auahnuse mõjul unustab enese, salgab oma usu, teeb külmaks ja kalgiks oma südame, saadab end põlgusesse ja häbisse.

Tammsaare Juudit on vaid instinktide kogu, ta on naine, kelle sihiks on olla kõrgemaist kõrgem, kuulsamaist kuulsaim, naine, kes tahab,

õnnistust saada, tõsis näitekunstis tase oma haritippu, nii et tekst vahest segaminig. kippus, eriti veel kui lavale ilmus Laine (ä la viimase viie aastakümne ilusaim naine), saabus näidendile selline võimas finaali, nii et kiiduavaldusist rõkkas kogu saal.

Ja kui peale jalakeerutust selgus, et ka money oli laekunud hästi, oli igapäev juba pea-aegu taskus pilet Budapesti.

Loš

Käesoleva aasta jaanuarikuus pühitseti Tammsaare 60-aastast sünnipäeva.

Tammsaare on meie tänapäeva parima realistliku romaani looja — ta on kõikjal tuntud „Tõe ja õiguse“ autorina.

Tammsaare algas oma loomingut realistlik-naturalistlike teostega, pöördus individuaal-psühholoogilisele aine käsitlele ja põimib oma hilisemasse jutukangasse jällegi realistlikke löimi.

Tammsaare teoste tegelased on elulised ning usutavad, nad on kujutatud inimlike tunnete ja meeleolude kehastajana. Üldse pühendab autor suurt tähelepanu inimhinge sügavuste ja saladuste avastamisele.

Taidurlikult on Tammsaare esitanud teoseid juhtivaid ideid ja probleeme. Milline probleem võib veel paremini esitatud olla kui 2500-leheküljelist Vargamäe „eepost“ läviv tõe ja õiguse otsimine? Tõde ja õigust nõuavad Vargamäe peremehed, õigust nõuab karm Vargamäe muld, õigust otsitakse ka ühiskonnast ja perekonnast.

Tammsaare loomingus kajastub tema suur filosoofi rahu ja selgus. Tammsaare taidurlikud teosed pälvivad tähelepanu eesti kirjanduses ikka ja alati ning Tammsaare jääb ise suurimaks kujuks eesti kirjanduspöllul.

L. Kanne.

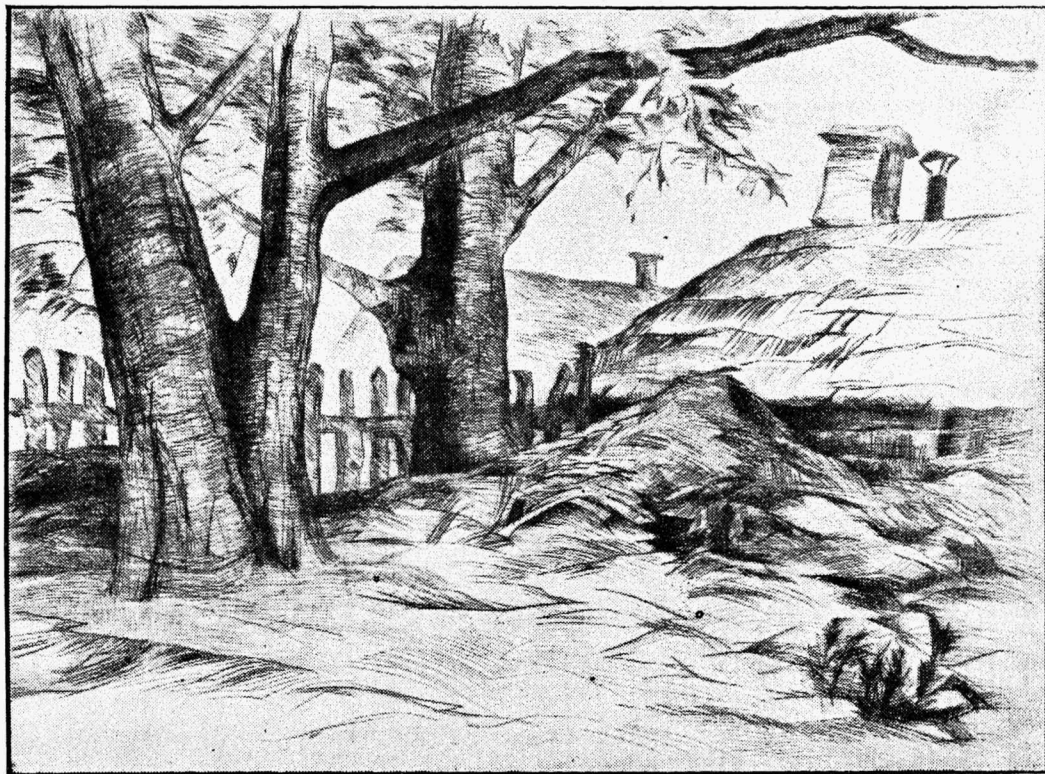
et tema jalge ees viskleks kogu aheldatud maailm.

Ta tahab saada lapsi selle maailma vägevailt, tahab soojendada end kuulsuse säras, tahab olla jumalanna, ülim kõigist naisist, imesteldav, austust ja alandlikkust vääriv.

Juudit on kui tuha all igitsev tuluke. Sõjani Nebukadnetsariga on ta elanud näilikult rahulikult, ta on esinenud vaba ja jumalakartliku naisena, ta on pälvinud kaaskodanike üldist austust, ta on olnud kogu linnade vagaduse ja vooruse eeskujuks. Olovernese nime kõla nagu vabastab teda suikuvast olekust, Olovernese nime kõla äratab temas kire värinaid, Olovernese nimi annab talle vahendi saavutada oma ammuigatsetud sihti, jõuda oma illusioonide riiki, kavatsuste haritippu.

Kirg Olovernese vastu lämmatab temas kõik teised tunded. Ta muutub külmaks palujate häda vastu, ta lükkab järsult tagasi Osiase kosimise. Ta muutub fanaatikuks, kelle kinnisideeks on kujunenud olla Olovernese, selle maailma kardetuima ja suurima mehe armuke, naine, tema laste ema.

Juudit, kelle mõistus ületab tavalise taseme, asub jesuiidi järjekindlusega taotlema oma sihti, hoolimata vahendite ebaväärsusest. Rafinee-



ritud naise instinkt suunab teda õigele teele, nigeisse roopaisse, saab juhtijaks talle Olovernese laagrisse.

Aga siiski, Juuditi kaalutleva pää projektid ei ole laitmatud, neis esinevad lüngad. Juudit, naine, kes on alistunud kirgedele, ei suuda enam otsustada vahendite otstarbekohasuse üle. Ta valib vale tee Olovernese lähenemiseks, eriti neil kriitilisel silmapilgel, mil Olovernese lähedus joovastab teda. Ta ei suuda tabada õiget tooni Olovernese suhtes. Kui ta soovib anduda Olovernesele, saada temalt lapsi, ta ründab nautivat Olovernest oma naise relvadega, aga ta valib vale taktika. Olovernest huvitab vaid naine, säärane, kes suudaks armastada tema isiksust, ainult teda ennast, ta ei vaja naisi, kes armastavad tema nime, tema nimelt langeva hiilguse osasaamist.

Juudit, kindel oma naiseliku ilu võludele, kihutab Olovernest auahnete plaanide täitmisele, püüab äkilise rünnakuga juba algusest päälle võita Olovernest oma ideedele. Olovernes aga, kes on seni naises asjatult otsinud vaid naist, pettub ka Juuditis, naises, kellest ta lootis rohkem, naisest, kes näis paljutõotavam kui sajad enne teda. Soojusetunne Juuditi vastu kaob, valitsejalik igavus sunnib Olovernest lahkuma.

Kas on veel suuremat alandust naisele, kes kogu oma olemuse on pühendanud sihi saavu-

tamiseks, sihi, millele ta oli juba nii lähedal, siiski aga ka nii lõputult kaugel?

Verine pää Juuditi käes näitab talle ta võitluse asjastust ja tühisust, näitab talle, et ta elu, mis on süttinud ja põlenud kire ja auahnuse tõrvikuna, ei ole ootuste kohaselt suutnud sütitada (tervet maailma, ei ole süttitanud) tuld, mis oma heleduse oreooliga oleks ümbritsenud naist, kuulsaimat maailmas, Juuditit. Ta ei olnud isegi suuteline äratama hetkelist kireleeki nauditseva Olovernese südames, isegi mitte ihus. Ta elu näib olevat vaid mõttetu jäänus takerduma jäänud räbal, mida ta enese tahtmise vastu peab vedama. On mõistetav, et kirgedega naine nagu Juudit ei leia enam mõtet elust, ei leia enam põhjust pikendada oma füüsilist olemasolu, et naine nagu Juudit, kes on andnud ühele momendile kokkusurutuna kõik, on põlenud läbi hingeliselt, nii et surm tundub talle ainsa väärse lunastusena.

Juuditit nagu jälgiks saatuse kurjaennustav käsi, Juuditit haarab saatuse oma karmi käega tema ideaali täitumise eel; ta näitab Juuditile õnne vaid nagu üle ukسلäve, lüües järsu prantsatusega selle kinni sisse astuda tahtja nina ees.

Samasugune saatuse näib jälgivat Tammsaare teist väljapaistvamat naiskuju: Kõrboja Annat. Kõrboja Anna on tundeinimene, samuti kui Juudit. Ta ei alistu praktilisele mõistusele, ta



ei suuda tagantjärelegi analüüsida mõjutusi, ta ei suuda endale aru anda tunnetepuhanguis astunud sammudest. Annagi alateadvuses on olnud ja asetsenud armastus temale eneselegi teadmatu, lõkkele lüües aga hävitav. Anna on naine, kes tegutseb samuti emotsioonide mõjul; ta on naine, kes ükskõiksena suhtub avalikku arvamisesse; ta on naine, kellele tema kirg on kõik. Ta elab üle endas sarnast ärkamisfaasi nagu Juuditki: pääle seda, kui ta tuleb tagasi koju, lööb tas taas hävitava leegina lõkkele tema endine kirg, kirg, millest ta seni ei olnud enesele õieti arugi andnud. Ka teda näib jälgivat kuri saatus, eriti lema kokkupuuteis Villuga. Ja üks olegi Villu too „aia tugiteivas, kelle külge kõik vankriassid hakkavad“, tugiteivas, kelle hävitajaks saatus näib olevat valinud just Kõrboja Anna. Noor ja mõistmatu Villu kaotab Anna tõttu oma silma, selle ajal tõukub ellu, mis on täis vägivalda, joomist kaklemist. Kõrboja Anna ei ole sellest ise teadlik, ta ei ole teadlik isegi oma armastusest Villu vastu ajal, kus ta viibib temast kaugel. Ta elab tavalist elu, olemata eriti häiritud tundepuhanguist, Kuid kui Kõrboja, see suur sundija ja kubjas, toob kuuldavale oma kutsuva maa hääle, ärkab koos armastusega maa, selle kodupinna ja ümbruse vastu ka vana, seni maetud armastus ja kirg Villu vastu, mehe vastu, keda seovad temaga tunded ja mälestused juba lapsepõlvest. Endised kohad, metsad ja rabaservad, kus on veedetud kauneimaid nooruspäevi, äratavad Anna ükskõiksusest, äratavad teda seni nagu varjatud tuimusest, suigutavad teda aga armastuse võimasse uima.

Anna tunded ületavad tema mõistuse, kaine aru ja kaalutluse tunduvalt. Ta on isegi oma instinktide, oma alateadliku armastuse ohver. Ta armastab Villus tema kangust, võimu ja jõudu, ta ei anna aru endale rahva suhtumisest, ta ei arvesta isegi oma isa, oma koduste vaateid. Ta on valmis hülgama isegi Kõrboja, ta on valmis minema selle, joodiku, tapja, salaküti ja viinapõletajaga, ta on selleks valmis, sest teda sunnib selleks suurim sundija: ta süda.

Mõte saada Villu naiseks, saada Villu laste emaks, muutub talle saatuslikuks, muutub hukutavaks temale kui ka Villule. Saatus hävitab need lootused, aga veel enne nagu püüaks

kustutada toda kirge Annas. Villu muutub järjest viletsamaks, Villu närtsib ja hääbub, muutub ikka järjest ebaväärsemaks Annale. Anna armastus aga püsib, püsib ka veel siis, kui maailmast on lahkunud Villu, mees, kes oli olnud tema elu mõte, mees kellele ta oli kavatsenud järgneda, mees, kelle omaks ta oli tahtnud saada.

Juuditi ja Anna armastus on kui kirgede jooks, ta on kui mässav, tormine ja laineid kõrgele peksev meri. Nende kire püüdeks on saavutada kõik, lunastada kogu oma armastuse tule ja kirega, armastusega mis põletab valusaima, tuliseima, kuid ka hävitavaima leegiga. Nende armastus on põhjustanud järske, valulisi kannatusi, nende armastus on hävitav, hukutav.

Tammsaare seab neile vastu diametraalselt erineva naise: Eevi. Eevit kannab Juuditi ja Annaga ühine püüe: saada oma armastatult lapsi, et neis edasi armastada meest, kes neid on teinud hetkeks õnnelikuks, saanud aga ka aluseks kestvatele kannatustele, meest, kes on jätnud endast aga ka mälestuse, jätnud endast nagu armastuse mälestussamba: lapse. Eevi ei ole nõudlik nagu ta teised eelpoolmainitud suguõed. Ta rahulduks vaid põgusa pilguga oma armastatu silmist, lepiks vaid tema lähedalolekuga, tunneks end õnnelikuna isegi siis, kui ta armastatu ainult mõtteiski tema juures viibib. Temale on trööstiks laps, side, mis armastajaid ühendab, side, mis püsib. Ta ei nõua jagamatut õnne: ta annab võimaluse ka Annal elada oma unistusi ja mälestusi tema lapse juures, ta on valmis loobuma kõigest. Ta ei ole nagu Juudit ja Anna, ründaja, ta on vaikne alistuja, naine, kes lepib selle piskuga, mis harva pilvede vahelt vilksatav õnnepäike talle nagu kogemata on poetanud.

Vaadeldud naiskujud oma aktiivsuses erinevad kahaneva progressiooni liikmetena: suurelt tundenaiselt Juuditilt vaikselt Eevile üleminekul hõlmates vaheastet: Annat. Tammsaare oma loominguks käsitleb naisi erinevate vaadete, naisi erineva olemusega, erineva kvaliteediga. Imposantsemaina tunduvad mulle aga siiski eelmainitud kaks, kelle iseloomude reljeefsemaks avalduseks olin sunnitud kirjeldama ka kolmandat, leebet ja alistuvat tütarlast: Eevit.



# NOOREMATE TOID



## See oli ...

Ta tõusis, raputas kord, nuusutas korraks õhku, liputas saba ning jooksis välja õueväravast, vastu tulevale mehele.

Ta must sasis karv oli salkus ja helkis päikese kumas, ta jookis oli taaruv ja kobav, ning ta karvane händ, mis liikus rohkem kõleda mere-  
tuule kui ta enda soovil — need kõik lasid oletada raskeid ja pikki teenistusaastaid. Ta nimigi oli ununenud kõigil, küllap vist tal endalgi ning ta oli mingi mälestus, nagu pensionil olev sõdur, kes elas vaid möödunud ajast.

Ainukesed, kes teda huvitasid ja kellele ta liputas sabagi, olid vanaisa ning ta vanem poeg. Nendega koos oli ta käinud oma reisidel, mere-  
tuule kõledat vingumist hajutanud ulumisega ja haukumisega, supelnud jäätükkide vahel, neelanud soolast merevett ja maganud paadi-  
põhjas. Ainult neile kahele oli ta ise, samuti mingi seltsiline ja sõber, need teda hoidsid ja toitsid, ainult nendele tatsas vastu oma ehtsal meremehe käigul. Ja kuigi mõni teine püüdis temaga sõbrustada, siis vaatas ta talle vaid otsa, nagu imestades, pöördus ja läks magamispaika — võrgukuuri.

Meie, lapsed, olime kuulnud temast palju. Teda säeti tihti meile eeskujukski ta kaame oleku ja rahuga, tema ustavusest ja kohusetundest oli kõneldud palju ning kunagi ei puudunud tema neis hädaohtudes ja seiklustes, milledest pajatas vanaisa. Ta oli lugematuil korral kannatanud nälga ja janu, külmetanud ning saanud jalahoobe. kuid kõike oli ta kannatanud nurisemata ning kui tuli asuda tal endal tegutsema, oli ta teinud seda alati rõõmuga. Nüüd oli ta vana ja töövõimetu, kuid kord oli ta siiski veel näidanud enda oskusi.

Mäletan selgesti veel seda kevadet, järsku jääminekut ja sula, suuri tuuli ja jää raksumist.

Kord säärasel kevadpäeval olime hulgana jäätükil, sõitmas ja sõdimas, veren keemas kevade-  
ja noorustuld. Kuid õnnetusi juhtub pahatihti,

nii meilgi. Üks meist oli sattunud kaugemale, eraldanud teistest ja tegi nüüd elagu-hüüete saatel „heeringa sõidu Islandile“. Kuid mitte ainult säääl pole jäämägesid, vaid ka siin. Varsti olime taandunud jääservalt, ning vahtisime hirmunult seltsimeest, kelle laevuke peenes jäärodid peatu-



des üha purunes ja murdus, ning kus kuuldus nüüd hädakisa. Viskasime paar ritva, kuid nii õnnetult, et need kukkusid kaugemale hädasolijast. Vahemaa aina suurenes.

Siis meenus kellelegi koer — hülgekoer. Kuna elasime kalda veeres, siis oli ta alatiseks saatjaks meie jääsõidul. Taskust leitud nõri-  
jupiga kinnitati talle järele lauaoht, ta lasi seda sündida, seistes liikumatult. Siis sööstis ta, lauda järele vedades, jäätükkidele. Keegi polnud teda sundinud ega käskinud. Ta vanast kurgust kuul-  
dus kähedat klahvimist, hüples ja maadeldes kinnijääva lauaohtsaga suundus ta hädasolija poole. See oli ta vana sõiduveesi. Nii oli ta paljusid kordi vedanud „tangu“ hädas viibiva vanaisa juurde hülgepüügil, see oli ta mälestuste elustus.

Ja taas naasnuna kaldale, vaatas vaid korraks tänulikule poisile. vantsis siis vanaisa juurde, liputas saba ja haukus nagu tahtes sellelegi tule-  
tada meelde endisi aegu.

See oli meie vana hülge-koer. — S —

## Olin võidusõitja

See juhtus möödunud sügisel — parajasti sel ajal, kui rullus Pirital see suur „Estonian T. T.“ suurte kihutamiste, kukkumiste ja äpardustega.

\*

Olin ka mootorrattur. Kuidas ma selle kahe rattalise kihutamismasina endale olin hankinud, sellele ma ei mõtelnud. Hoidsin ainult mootorratta käepidemeist kramplikult kinni, kummardusin masina ligidale ja kihutasin. Ikka ring ringi järele. Rahvas vahtis ammuli-sui. Kas nad plaksutasid mu suure kihutamise peale, seda ei saanud aru. Kihutasin kord eelsõitjast mööda; siis jättis see mind jälle seljataha. Nii hulk aega — ikka kurvid ja sirgteed, sirgteed ja kurvid. Aga „S“ kurvil juhtus äpardus. Lendasin peadpidi vastu kaitsekotte — masin kündis teeäärset maad. Näost jooksis vereoja.

\*

Lõin silmad lahti — kihutamine ikka kogu aeg meeles — valugi näos. Ja katsusin laupa — verine mis verine.

„Jälle üks isemoodi imelik asjalugu,“ mõtlesin ja ajasin end voodist välja. Ja siitpeale see asi laheneski.

Eelmisel päeval käisin Pirital seda suurt kihutamist vaatamas ja hommikul, magades, oli kassipoeg roninud voodisse ja hakanud nurru lööma. Mulle tundus aga see kui mootori põrin. Kange kihutamisega olin vist kassi liiga muljunud, mille tagajärjel see küüned mulle näkku vajutas.

Taeva serval eha viir,  
Purpurpunane läik.  
Kuldsest särab päikese kiir,  
Mõtted kadunud kõik. . .  
Sala kohiseb vana pärn,  
Kurbust leegitseb taevas.  
Puhub tasane tuuleke, õrn  
Mind lahutab tumedas vaevas.  
On kustunud eha viir,  
Päikese kuldne sära.  
Oudsest sätendab taeva piir  
Ja lõppenud päeva kära. . .

## Kevad

Paistab päikene armsalt ja soojalt,  
Laulab linnuke.  
Tuhat tervitust kevade toojalt  
Jälle kuuleme.  
Oja vahutab, mässab ja keerleb,  
Õitseb lilleke,  
Kirju liblikas kergesti tiirleb  
Rõõmuks silmale.  
Läbi talu, mis külm ja nii kole  
Puhub tuuleke.  
Halba karta meil enam ei ole,  
Kaitseb kevadinglike!

## Vanaema

Üle vokiratta vana  
Kummardet emake.  
Päikse kustuv purpur puna  
Heidab varje näole.  
Käsi kortsund, krobeline,  
Silmad tuhmunud.  
Elurada sügisene  
On varsti lõppenud. . .  
Kui kohisemas metsad,  
Ja lahkund linnuke.  
Kui päikse kiired kurvad  
Peidet pilvisse.  
Siis lõpnud ketramine,  
Silmavaade kustunud.  
Elurada sügisene  
Vanaemal lõppenud . . .





## Muinasjutunäidendiga suurpeost

Neljandat aastat järjest astusid õpilased — alates põlvepikkustega esimestest klassidest ja lõpetades täismestega ja neidudega viimaseist — üles traditsioonilisel koolipeol «Estonia» kontsertsaalis laup., 29. jaanuaril s. a., et pakkuda kooli tööst, elust ja õpilaste võimeist huvitatuile seda, mida noored Narva maanteel asuvate tagasihoidlike koolimajade seinte vahelt võivad saavutada ja suudavad pakkuda peale igapäevast õppetööd.

Ettenähtud ajal algas pidu kooli lipu saali toomisega ja kontsertlavale asetamisega, kuhu ta jäigi kogu näidendi ajaks, sisendades esinejaisse kindlust ja tõstes kogu näidendi värviküllust pealtvaatajaskonna silmis.

Kolmepildiline näidend «The Magic Key» 250 tegelase osavõtul rullus kõigiti korralikult ja noorte tegelaste loomutruu mäng haaras kaasa elama kõiki piduvõõraid (neid oli väga — väga palju, nii et oli lõhkemiseni täis saal, kaardusid rõdud ja paljud pidid veel tagasigi minema, kuna polnud pileteid müüa).

Pole kerge rakendada 250 kuuma ja keeva noort üldiselt hästiõnnestuvasse tegevusse laval ja pole ka osalistel kerge hakkama saada endale võetud või antud osadega. Kuid nagu eelmisilgi aastail, nii ka tänavu saadi kõigega väga hästi toime, nauditi rahuldustundega väsitava ja pingutava töö vilja ja võidi pr. juhatajale, kes

viibis terviseparanousel kauges lõunas, peale pidu läkitada telegramm parimate teadetega.

Lastevanemate komitee daamide poolt jalutusruumis korraldatud loterii-allegri leidis piduvõõraste poolt elavat kasutamist ja einelauaski oli tung kohati nii suur, et müügilaua juurde püüdmine tundus suurima mõttetuseks. Iseäranis siis, kui rullus tants, näis, et noored tantsujüngrid tarvitavad morssi otse vaatide viisi.

Kui peo lõpul, mis tuli siis, kui linnakell oli löönud 11 kumisevat lööki ja kui peo diktaator oli tõstnud püsti käe ja ametliku häälega ütelnud: «Siiamaani ja mitte enam,» koju mindi, võisid vanad kui ka noored rahuldatult ütelda, et oli vast ilus pidu, oli tore näidend temperamentsete tegelastega, heade tantsude, lõbusate laulude ja meelejääva muusikaga.

Ehkki näidendi sõnadest ei saadud aru ega taibanud kõik võib olla ka mitte sisu, jäid siiski kõrvu kauaks ajaks helisema ilusad viisid ja silme ette tantsisklema muinasjutulised näidendineid laval.

Suurimaks tunnustuseks tegelastele ja auks koolile oli piduvõõraste heatahtlik suhtumine pakutusse ja ajalehtede pikad ja ülistavad kirjeldused meie muinasjutt-näidendist ühes piltidega. Poolteist tuhat elas kaasa meie peole «Estonias», trükiridade kaudu ulatus ta aga kümnete tuhandete juurde.

# Fotoateljee

# KÕDAR

Nõmme, Kõver tän. 11, telef. 523-33

Avatud: äripäev: kell 9—19. Pühapäev: kell 11—15

**Amatöörtööde vastuvõtmine**

Irma Kaevats

# Elu on võitlus



Elu on maailma suurim aare! Elu on see, millest januneb maailmast hüljatud sangar. Elu eest võitleb väiksemgi olevus vaprama süditudusega. Ta eest annab miljonär oma vara, et aga alal hoida elu. Ta on inimsoo hellitatud favoriit, kelle valduses kasvavad mured, rõõmud ja hukatused. Ta sunnib inimesi töötama palgehigis, õhutab neid ahnusele, vastu hukatusele, vintsutab neid, imeb neist jõu ja röövib neilt õnne. Kuid kõik nad armastavad teda, seda suurt elu, kes ratsutab kannuste kõlinal sõjaväljal, roomab alandlikkuses vaesrahva hurtsikuis ja suurustab aristokraatide ridades. Talle on püstitatud säravamad templid maailmas, kus kummardatakse Jumalat, paludes elu eest. Ta on inimsoo ürgvana häll, mida igatseb inimsoo uue põlve moodsaimgi vastsündinud taim.

„Elu on olematuse õõ süütuv küünal, läidetud tundmatust käest. Ta on võitlus olemasolu eest — see on inimese elu. Vaadake tema leeki — see on inimese elu, ütleb Leonid Andrejev.

Elu mõistest ja tühisusest tiivustatuna istub Esko Oolep juba kolmandat tundi pea käe najale toetatud kahvatult ruske lambitule valgusel. Ta on umbes 40-aastane, pikakasvuline, kahvatult valge näoga, mida elustab kaks süsimusta silma. Ta laubal on näha piklik arm, mis tõstab tunduvalt ta sõjamehelikku välimust.

Esko Oolep kuulub meie vabadussangarite nimekirja. Ta on mees, kes on võidelnud oma kodumaa, rahva ja õigluse eest. Ta on olnud elu vaeslaps, kes varasest lapsepõlvest tõugatuna ekselnud maailma eluseadusis.

Esko Oolep sündis küll jõukate vanemate lapsena, kuid hävitav mässukatse röövib neilt viimsegi vara. Häirituna masendavast õnnetusest muutus isa anormaalseks, kaotas seega igasuguse vastutuse perekonna eest. Õrnakene ema, kelle õlule laskus vaesenud perekonna ülalpidamine, ei suutnud aga kaua vastu panna elu karmusele. Ta varises maamulda täies õites. Esko oli siis alles kümneaastane. Isa tervis polnud vahepeal sugugi paranenud. Ta

kaotas naise surmaga täiesti sidemed välismaailmaga; ta paigutati vaimuhaigete ravilasse. Väikese Esko võttis enda juurde ta endine kasvatajanna proua Sanna Alver. Proua Sannal polnud midagi külluses pakkuda vaeslapsele. Esko oli sunnitud ise end abistama.

Igal õhtul koolist vabanedes ta ruttas mööda pikki tänavaid müütades ajalehti, hinges aga ületamatu nukrus. Esko oli küll rõõmsameelne poisike, kuid juba varasest lapsepõlvest pesitses ta hinge alamail kibestunud vaade elule. Ta ei unistanud nii nagu teised temavanused tulevikust, vaid tema väikeses ajus näis olevat juba selgunud tõik, et elu on võitlus. . .

Päevad möödusid tal koolis, õhtud ajalehti müütades ja ööd raamatuid lugedes. Ta õppis koolis hästi ning tahtis edasigi õppida, sest talle oli selgunud elusiht, milleni tahtis jõuda võideldes eluraskustega. Ta tahtis saada sõjameheks, suureks, targaks, lugupeetud ja tunnustatud väejuhiks. „Suur kool“, milleni küündisid Esko unistused, jäi aga kättesaamatuks noorele „sanggarile“. Algkooli lõpetanud, siirdus ta tõhe lukusepa juurde. Nukrameelsena ta tagus rauda, teenis sente, mis pidi viimseni andma nõudlikule pr. Sannale. Siiski paari aastase innuka töö järel arvas ta evivat summa, millega võib alata õpinguid „kõrges koolis“. Elu näis ka naeratavat noorele Eskole. Enne oma suure soovi teostamist võttis teda aga äkki haigus oma embusesse. Pr. Sanna, kes lamas juba teist nädalat haigena sisendas Eskole tõve surmahõngu, nii et ta ohverdas vaevaga korjatud sendid haiguse ravimisele. Pr. Sannat ei jõudnud päästa imearstidki. Ta suikus vaikselt unne, ta sase helinana huulil helisemas Esko nimi.

Esko jäi nüüd üksinda maailma, murtuna tõvevoodisse, kuid siiski ta ei kaotanud veel lootust tulevikule. Ta paranes küll pikkamööda, kuid tervist tõotavalt.

Väljunud voodist, ta asus jällegi lukusepa juurde. Ta teenis nüüd ainult endale. Tegi tööd ainult raha pärast, ilma et see oleks teda huvitanud. Sest tal seisis ikka püsivalt meeles sõjamehe elukutse ja „kõrge kool“, mis nõuab raha. Elu oli talle liiga karm, et jõuda sihile. Ta püüdis, püüdis innukalt, tahtis võita midagi elust, kuid enne võitu tuli alati kaotus. Ta pidas end juba saatuse valulapseks, kes kaotaja osas peab end tundma õnnelikuna. Ta tahtis aga võita. Tahet tal ju oli, jõudu tal oli, ainult võimalused puudusid.

Siis aga tuli hüljatule appi saatus. Puhkes nimelt sõda ja Esko võeti vabatahtlikuna sõtta. Ta oli uhke ja lootusest hellitatuna kasvasid üha suuremaks „kõrge kooli“ unistused. Surma Esko ei kartnud. Sõjakoledestes oli ta kokkumatu. Sõjaväljal avaldus Esko sõjamehelik geenius. Ta

võitles vapralt, ründas esiridades ja oli leidlik igas hädaohus. Teda usaldati ja ka tunnustati. Sõda lõppes. Esko rinda ehtis rist ja õlal aumärgid, mida kannavad vanemad allohvitserid. Eskol oli nüüd puhkus. Ta esimene sõjamehelik vaimustus oli möödunud ja hinnatud. Ta oli võidelnud oma rahva ja ka iseene eest. Ta lootis nüüd, et pääseb sõiakooli ja võidab ehk tunnustatuma koha.



Õnn käiski Esko eel. Ta võeti sõjakooli. Kuid õppimine tundus seal raskena, sest ta korralikud eelteadmised ei lubanud teda sammuda vabalt ühes teistega. Esko Oolep ei võinud end näha viimsena ja ta ei tahtnud tagasi tõmbuda kaotajana. Ta kiindus tõhe, õppimisse haruldase innuga, nii et pooleaastane hinnang, sõjakooli õppejõude imestas. Esko ise aga ei olnud üllatatud millestki. Ta teadis, et elu on võitlus, mis nõuab kindlatahtelist persooni kalgil lahingväljal ja ka igapäevases elus, kus võitlusi enam kui üks.

Vaevalt kaks aastat sai Esko õppida sõjakoolis, kui puhkes uuesti sõda. Seekord oli sõda haaravam, suurem, ulatuslikum. Eskogi hinges tuksatas korra kartusesäde, kuid see kustus samas. Sõda oli tõesti koledam, kui Esko seda võis kujutella. Ridades langesid surnutena ta kaaslased. Maad kattis verest nõretav rohi ja ülal vihisesid vaenlase kuulid.

Esko Oolep näitas kõikjal vaprust. Ta juhtis siin ja juhtis sääli, kuid tedagi tabas oma kaaslaste avitamisel vaenlase saatuslik kuul. Valu-



oigega langes ta verest nõretavale pinnale. Ta mõtles, et on võidetud võitlused elus ja surm ulatab oma abista va kää. Ta soovis mõttes õnne oma kaaslasile, et kui nad ei jõua mitte elus võidurikkale seisukohale, siis jõutakse seleni vähemalt lahinguväljal.

Õudsenä tundus Eskole surm lahinguväljal. Ta püüdis end aidata, kuid valu lihaseis sundis teda lebama rahulikult.

Surm, mis hiilis langenute ridades, — jõudis haruldase kiirusega Eskole lähemale, kuid temaga ühes lähenesid ka sanitarid. Sanitaride abistusel toimetati haavatud väejuht Esko Oolep haiglasse. Ta oli haavatud raskesti, kuid mitte just elukardetavalt. Haigla õhkkond mõjus Es-



kosse masendavalt. Ta näole tõmbusid valujooned ja jume kahvatus päev-päevalt. Ta ei kaevanud iialgi oma valu üle, kuid ta ilme väljendas suurimat piina haavatud lihaseis. Ta huulilt veeresid harva mõned sõnad oma haavatud kaaslaste uhkeldavate vägitöö-juttude seeriasse.

Morn, kalk ilme püsis alati ta sümpaatsel näol. Ainult harva tuksatas ta huulil õrn naeratus, mille kutsus esile noore sanitari Enni Volmeri lapselikult lohutav hoolitsus. Enni Volmeri lähedalolu kibestas alati Esko meeletu. Ta leidis, et to noor halastajaõde siin sõjaväe-haiglas sarnaneb ta varalähkunud õrna emaga.

Põksuva südamega vaatles ta tütarlast tema askelduste ajal. See oli noor ja elav. Tema liigutuste kiire ja kerge sulavus osutasid isikut, helle lihased on täielikus kooskõlas terava ja painduva mõistusega. Ta juuksed olid tihedad ja lainelised ning kuldblond läikega, nagu Esko mäletas evivat oma kadunud ema. Enni Volmeri silmades leidis ta olevat mägijärvede sina ning võltsimatu kaastunde. Talle meeldis Enni, kuid ta ei jaksanud taluda ta lähedalolu, sest viimasega meenus Eskole ta kurb lapsepõlv ja möödunud elu.

Ka Ennile meeldis too sünye sõjamees, kuid talle ei avanenud iialgi võimalust abistada toda sangarit, sest viimane tõendas alati oma heaolu tõrjuva naeratusena.

Enni oli õnnetu. Ta tahtis nii väga abis-

tada toda noort üksikut sõjameest, keda polnud senini ükski omakseist külasthanud haiglas. Esko Oolepi tervis aga muutus päev-päevalt halvemaks. Ta sonis sageli, palavik tõusis. Ühel õöl, Enni valvekorral, ei söandanud noor õde üldse lahkuda Esko haigeveodi juurest. Suur tugev mees näis olevat murtud haigusest. Sageli kaotas ta meelemärguse ja sonis Ennist. Ta võttis noore õe kää, kes valvas teda pisarsilmil, ning suudles. Palus, et Ennigi suudleks teda, ja Enni suudles oma hoolealust hardusega laubale. Ta armastas Esko Oolepit. . .

Päevad möödusid. Esko Oolepi tervis näis tagasi tulevat närbunud lihaseisse. Ta raske haiguse aeg, mis lähendas teda Enni Volmerile, näis võtvat tõsise austuse ilme kahe inimese südames karmis sõjaväe-haiglas. Enni hoolitsusel paranes Esko Oolep haruldase kiirusega.

Külmal, kuid selgel veebruaripäeval lahkusid nad mõlemad haiglast, esimene tervena raskest haavast, teine seotud naisena igavesti oma armastatuga.

Vahepeal oli sõda viidud võidurikkale lõpule. Esko Oolep sai aukõrgendust ning vastava koha sõjaväeteenistuses. Ta arvas, et nüüd on võidetud kõik võitlused elus ja algab rahu aeg ta hinges ja püüetes.

Kuid sääil tulid uued mured ja võitlused kodukolde asutamisel, sest tal oli ju nüüd perekond. Kodu, seda nimetust küll ei väärinud Esko Oolepi praegune eluase. Kodu, see pidi olema midagi kaunist, ilusat ja sooja Esko arvates. Erilise hoole ja innuga rajas ta lühikese aja jooksul rahuldavalt mugava kodu.

Elu näis nagu olevat leppinud temaga. See ei nõudnud enam nii kibedat võitlust olemasolu eest kui varem. Esko võis sageli rahulikult puhata nüüd Enni hoolitsusel hubases kodus ja tunda rõõmu elus võidetud õnnest. Ta sõjamehe-elukutse ei kuulutanud talle aga igavest rahu.

Ühel karmil tuisusel näärilkuu hommikul ratsutas Esko Oolep sõjaväljale oma malevaga. Ta läks täis julgust, tahet ja lootust välja kodumaa eest. Ta läks, et võita isamaale vabadust. Ja Esko Oolep ründaski tunnustatumalt vaenlast. Kindral Oolepi nimi kõlas vaenlaste ridades ja tunti hirmu tema maleva eest. Ta tõi julgeima sangarina vabaduse isamaa-altarile. Hävitav sõda aga hävitas kindral Oolepi kodu. Pr. Volmer-Oolep oli põgenenud maale, kust Esko teda leidis murest murtuna armastava naisena. Nad olid nüüd jällegi kahekesi, koduta ja varata. Nüüd esmakordselt tajus Esko, et elu on tujukam kui tuul, milles tuleb tormata ka vastu puhangut.

Nüüd on möödunud vabadussõjast viis ja pool aastat. Kindral Esko Oolep on puhkusel oma ilusas mõisas Illustes, mis määrati autasuks



Veretav päikeseketas vajub aeglaselt merre. Toolse lossivaremed näivad mustava siluetina karmiinpunasel taevafoonil. Süngena kerkivad õhtuhämaruses endise vägeva ordulossi müürid. Kitsal maaninal, kolmest küljest merega ümbritsetud, on ta seisnud juba aastakümneid, sajandeid. Loojeneva päikese punakad kiired kuldavad peegelsiledat lahevett, mis oma värvivariatsioonidega harmoneerib taevavärvidega. Kaldaäärne vesi, üle külvatud tasases tuules õõtsuvate roopuhastikega, näib tumerohelisena. Lugematud roolinnud teevad taas tugevat sahinat, mis tundub võõrale inimesele olevat mõistatus, kuna vaevalt ta silmab väikesi roolinde, kes end roosära peidavad. Aeglaselt ujuvad roopuhastike vahel uhked sinikaelad ja pruunide suletuttidena näivad pitsakad. Aeg-ajalt lendavad partide parved põldudele, et öö varjus toitu otsida ja siis tagasi pöörduda. Kaldast kaugemal, väljaspool kaldavarje, muudab veepind järkjärguliselt värvi: tumesinisest karmiinpunaseks. See on laht siinpool leedete ja kivide vööd. Teispool leeteid aga tuikab vägev meri oma suures sängis. Ta on praegu nagu magav hiiglane, — rahulik; kuid see liigne rahulikkus sisendab hirmu, kuna ta peagi võib märatsejaks ja raevutsejaks muutuda, täis viha ja hävitust.

Jõesuus loksab suur merepaat. Kaks meest seisab kaldal, kaks paadis ja suure merenooda peen lina voolab vabetitelt paati. Kiiresti töötavad konksus ja krobelised sõrmed, hellalt hoiaavad käed peent võrgukudet nagu suurt aaret.

vabadussõja suurimale sangarile isamaa vabastamise eest. Kindral Esko Oolep istub vanas kuulsas Illuste omanike maitsekas hallis, milles eksleb nõrk tuluke. Kiirelt sähvavad ta taibukas sõjamehe-peas ristlevad mõtted. Talle meenub ta keeruline elu, milles pole puudunud ainsatki tundi ega minutit võitlust. Nüüd aga näeb ta lõomas idakaart punama, avanemas pilvavaravaid kalliskivise päikese ees, ärkamas uut päeva vana nõidusliku Illuste lossi metsa mühinas ja igavest vabadust kodumaa ajaloos.

Veel seotakse kõite külge kaotsiläinud noodakive, korke ja pärast paljusid toimetusi ollakse lõpuks sõiduvõimeline, ning mehed astuvad paati aerude juurde. Vaiksel libiseme välja jõesuust. Osavasti juhivad mehed paadi luidete vahelt läbi, mööda Kuninga rahust ja olemegi — merel. Vinge kirdetuul löikab näkku. Ümarjad lained noolivad paati, kuna aerulöökidest tekivad aga väikesed veekeerised.

Olen ahtris istet võtnud ja piidlen nüüd mehi. Vimmas, vaade paadi põhja suunatud, istuvad nad kitsastel pinkidel ja sõuavad . . . sõuavad. Kõik on üle keskmiste aastate mehed ja nende lahjad, mõtlilikud näod on kaetud kortsudega. Tuules ja päikeses parkunud näod näivad hämaruses tumedaina.

Keset paati, kõiepuntral, istub Kalda Jaan, vanim meestest hulgas. Pole temast enam meest noodakõit rebima, suurte mereaerudega sõudma või rasket rüüspära tõstma. Tema olevat seda liiga palju teinud, seetõttu enam ei jaksavat, ütleb ta ise vahel ja seejuures tõmbub suu lõbusale muigele, kuna kortsuline nägu muutub siledamaks. Teda on aga vaja kui paljukogenud kalurit, kes vähe räägib, kuid kelle väheseid sõnu seda paremini tähele pannakse. Seda vaikivat vanameest nähti häämeelega igas kalapaadis, kuna ta evis paljusid kogemusi ja oli kasulik kui püügikõhtade otsija.

Nüüd istub ta kuivetanud kogu kõiepuntral, hallid silmad fikseeritud tumenevale horisondile. Ölikuu oli ta lahti nõopinud ja kotisarnase mütsi kuklasse lükanud, mis jättis vabaks kõrge, ilusa lauba ja veidi käharduvad hallid juuksed. Õhtupäikese kiired valgustavad ta kortsulist nägu, kuna tuul sasib ta pulstunud habet. Suunurgas ripneb aga kustunud, kõvera kahaga piip.

Korruga muutub aga vanamehe tardunud pilk elavaks, piideldes igat kaldasoppi ja käändu ja juhhib siis paadi kaldale. Kaks meest hüppasid paadist maale ja vedasid ka ühe nooda otsest kaldale. Ka mina ja Jaan astusime maale. Kaks meest aga sõitsid merele tagasi, lastes noota merre. Varsti pöördusid nad tiiru tehes teisel kaldale tagasi. Teine noodaots veeti sa-



muti kaldale. Nüüd hakati nooda otstest korraga vedama, kuna noodalinade vahel olevad kalad taheti kuivale tõmmata. See oli raske töö, väga raske, ja mehed nägid ränka vaeva. Viimaks ometi hakkas püraasolev punane kupp paistma ja nüüd oodati lõppresultaati. Oli kogu töö ja vaev läinud nurja, või rikkalikult tasutud. Erutusest värisevate kätega veeti viimseid süldi kõisi ja siis ilmus silme ette noodapära, täidetud — kõntsaga. väsinud käed lasksid kõied lahti, pead kaldusid veelgi madalamale, kuid seda ainult silmapilguks, siis aga kõlas Jaani kähe hääl: „Vesi alles soe, ega kala nii vara kaldavette uju.“ See ütelus näis äratavat mehed tuimast ükskõiksusest ja sõnagi lausumata hakati



noota puhastama, et uuesti katsetada, ühekordsest ebaõnnestumisest ei hoolinud veel keegi. Kuid mina olin pettunud. Olin lootnud näha saada kalu, — palju kalu, aga ma ei näinud ainustki. Ütlesin meestele hääd õhtut ja hakkasin üle lageda mereheinamaa mustendava pankranniku suunas sammuma, kuna siit oli lühem tee koju. Kui olin jõudnud pankranniku jalale, oli ilm juba tugevasti pimenenud. Suure otsimise järele leidsin rinnuni ulatavate sõnajalgade vahelt kitsa, liiyase teeraja, mida mööda pidin üles ronima. Üles jõudes olin üsna väsinud ja istusin maha, et jalgu puhata.

Piimvalge udu tõuseb lahest, kattes madala heinamaa ja pillirooala, mähkides enesesse ka võsa, ainult kõrgemate leppade ladvad kerkivad esile voogavast udust. Päike on juba horisoni taha vajunud, ainult punakas helk veepiiril näitab ta aset.

Hiline öölinn vuhistab madalalt üle pea, äratades mind rammestusest. Tõusen. Kõikjal valitseb pimedus, ainult liivane teerada näib valge paelana looklevat edasi — üle küngaste, läbi metsa, ilma kordagi teed kaotamata — inimeste juurde.

Lembit Roose

## Kevadest talveni — noorusest hauani

Sünnib inimlaps, väike ja süütu; — saabub kevad, ilus ja puhas. Mõödub lapsel rõõmus elukevad vanemate hoole ning armastuse all. Noorus on tal täis rõõmu ja lilli nagu kevadel, millal õitseb nii palju kauneid kevadlilli. Ka puhkevad puudel pungad, saabuvad linnud, tuues oma kodumaa metsadele ning laantele palju tervitusi kaugelt lõunast. Eks ka lapsel ole noorusaastad täis lõbu ja laulu. Ja miks ta peakski siis olema norus ja muretsema, — eks edaspidised päevad külva küllaltki palju okkaid eluteele.

— Saabub suvi. Tulevad kuunud suvepäevad põuaga. Maa, mis on niiske, suudab vastu panna põuale. Ta suudab kasvatada isegi põuaga hääd vilja. Maa, mis aga on kuiv, laseb oma viljal närtsida. Eks nii see ole ka inimeste juures. Need, kel on tahet ja energiat, suudavad ka viletsais oludes korralikeks inimesiks kasvada, kellel on silme ette seatud kindlad sihid, millele poole nad püüavad ja mida nad ka lõpuks suudavad saavutada. Kuid neil, kes loodavad vahest ainult teiste abile ja ise midagi korda saata ei suuda, neil võib ju põllupind kui hääd olla, ometi ei suuda nad hääd vilja kanda.

Aga kord, kui säärased inimesed hakkavad taipama, missuguse rumalusega nad hakkama on saanud, siis on süüdi selles (nende arvates) saatus — neil pole õnne! Aga keegi ei mõtle sellele, et igaüks on oma õnne sepp. Eks ju süüd ole ikka hääd teise päale ajada.

Kuid ega kogu suvigi pole päikesepaisteline. Tuleb marusid, mis painutavad suuri puid. Tamm — metsade kuningas — aga ei reageeri sellele. Ta seisab isegi neis tormides sirgelt. Tal on terast, mis murdub, aga ei paindu. Ja need, kellelel samuti tuhtejõud on terasest, mis ei paindu, vaid ennemini murdub — need inimesed ei heida kunagi meelt iga pisikese äparduse pärast, vaid nad on endile seadnud eeskirjaks: „Pää püsti! Ära paindu! Ja nad sammuvad kindlalt läbi elutormide, sest et nad täidavad oma hüüdlauseid.

Inimene vananeb — vananeb ka suvi ja saabub sügis. Tulevad külmad tuuled ja suured sajud. Tuuled kiigutavad puid ning tuulepoisid, vallatud, sasivad puude lehti. Ka Öökülm on kibedasti ametis; tal tulevad ju puude lehed värvida. Linnudki jätavad jumalaga ning lendavad suurtes parvedes lõunasse — ei keegi tea, kuhu. Ja samasugune sügis on ju ka inimese elus. Vananedes muutub tervis halvemaks. Nende juustesse ilmub elu kunstitöö — hõbedased juuksed. See hõbe on kui nende elutööde — võitluste — tasu, mis krooni, hõbedase, neile juustesse vajutab.

Tuleb talv ja tuleb lumi, mis katab maa valge vaibaga. Eks samuti emake-maa ükskord raugakesi, kes elust on väsinud, kata oma musta mullaga ja väsinud rändajale annab igavest puhkust.

Riigiraamatukogu.

10 B. M. 260:5

**UUS JOCKEY CLUB**

**TALLINN**

**Eelistatuim noorteäri**  
on kahtlemata

**„Kooli kooperatiiv“**

Alati müügil kõik koolikaubad:

kooliraamatud, õpikud, töövihikud, teetid, noorsooraamatud, (eesti ja inglise), kirjutus- ja joonistustarbed, mänguasjad

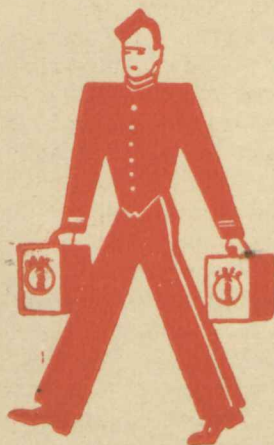
Müük õpilaskooperatiividele kõige soodsamail tingimustel. Teenimine lahke; teenimise täitmine täpne ja kiire

**Kirjastus- ja koolitarvete müügiühing**

**„Kooli kooperatiiv“**

Suur-Karia 19 (Rahvapanga majas)  
Tel. 456—32.

**A. Kaasiku**  
**Pagari- ja kondiitriärid**



Vilmsi 26  
Voorimehe 3  
ja Viru 13

on kvaliteetsete kaupade poolest eelistatumad ostukohad

**Kohvik „Asko“**

MUGAVAIM AJAVIITEKOHT  
NOORTELE

Ärissaadused müügil kooli einelauas

**Kaubandus- ja  
Tehnika Kontor**

**„Vironia“**

**H. Simm & Ko.**

Tallinn, V. Posti 5

Tel. 446—98



B 11.260:5

KÖRVER

# Kawe

## UUDIS



№ 2001  
 1. MINJON  
 2. ERITI MÖRU  
 3. VANILL  
 4. KOORE

# Erimaitset



• K A W E • N E L I E R I M A I T S E T • № 2 0 0 1 J A 2 0 0 2 •

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU



Z-195230